KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ ČASOPIS

ŽIVOT

PL ISSN 0514-0188

2025
MÁJ/MAJ

Č. 5 (802)/roč. 67
Cena 6,00 zł (8% VAT)

SLOVENSKO V SRDCI, VEDOMOSTI V HLAVE

eprasa.pl/21a115234b

V MÁJOVOM ČÍSLE NÁJDETE:

3 Skvosty Levoče obohatili krempašských žiakov

4-5 Snemová komisia v sídle Spolku Slovákov v Poľsku

6-7 Zo správy o činnosti Spolku Slovákov v Poľsku

8-9 Dychová hudba v Kacvíne je súčasťou našej identity a budúcnosti

Hudba je univerzálny jazyk, ktorý dokáže spájať ľudí naprieč storočiami, generáciami i najrôznejšími spoločenstvami. Živým dôkazom toho sú aj umelecké zoskupenia, ktoré fungujú pri jednotlivých miestnych skupinách Spolku Slovákov v Poľsku. Jedno z nich sa nachádza taktiež na severnom Spiši. Spája generácie, rozvíja talent, zachováva dedičstvo, tvorí nové a zároveň oživuje slovenskú komunitu. Zoznámte sa s Dychovou hudbou Spolku Slovákov pri Slovenskom dome v Kacvíne.

10 Horčičné zrnko

11 Tvorivé dielne v Slovenskom dome v Podvlku

12-15 Školské budovy na severovýchodnej Orave do roku 1945 I.

Horná Orava je zaujímavá svojou špecifickou architektúrou, ktorá sa odzrkadlila taktiež pri výstavbe školských budov. Na niektorých z nich možno v súvislosti s konkrétnym časovým obdobím dokonca zaznamenať aj isté ideologické prvky. Je to tak, že nielen ľudia, ale i budovy majú svoje osudy. Aké boli osudy hornooravských škôl? Dočítate sa v odbornej štúdii riaditeľa Oravskej galérie v Dolnom Kubíne Michala Čajku.

16-17 Krátko z Oravy a Spiša

18-19 Hravosť sa skrýva v nás

20-21 Ako voľakedy vyzerali autentické páračky?

22-23 Slovensko v srdci, vedomosti v hlave

Slovenský dom v Kacvíne sa koncom apríla, tak ako každoročne, stal miestom, v ktorom si žiaci navštevujúci vyučovanie slovenského jazyka zmerali svoje vedomosti o Slovensku – vlasti svojich predkov. Súťaže sa v tomto roku zúčastnili štyri trojčlenné družstvá zo základných škôl v Jurgove, Novej Belej, Krempachoch a nechýbali samozrejme ani súťažiaci z domáceho Kacvína. Súboj bol napínavý do poslednej chvíle, nakoniec, prečítajte si v našom článku.

24-25 Z diania na Slovensku

26-27 Poviedka na voľnú chvíľu

28 Aktivity Slovenského inštitútu vo Varšave

29 Zápisník včelára – máj

Na obálke: Súťaž Poznaj Slovensko vlasť svojich predkov - víťazné družstvo zo základnej školy v Jurgove. Foto: Milica Majeriková-Molitoris. Grafická úprava: E. Koziołová.

eprasa.pl 21a119244b

Skvosty Levoče obohatili krempašských žiakov

autor | Marek Bryja

Vzdelávacia exkurzia sa uskutočnila pre žiakov navštevujúcich vyučovanie slovenského jazyka na základnej škole v Krempachoch, ktorí navštívili starobylú Levoču – stretli sa tam so zaujímavou históriou, kultúrou a slovenským jazykom.

V rámci vyučovania dejepisu a geografie Slovenska sa žiaci druhého stupňa základnej školy v Krempachoch priamo učili a prehlbovali vedomosti z dejepisu a geografie, ale aj rozvíjali jazykové zručnosti a formovali kultúrnu identitu spätú so slovenským dedičstvom nášho regiónu. Práve preto išli do Levoče, kde v praxi získavali poznatky.

Levoča je jedným z najkrajších a najvýznamnejších historických miest na Slovensku, zapísaná do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Kedysi dôležité obchodné a kultúrne centrum, dnes priťahuje turistov a milovníkov histórie svojou stredovekou architektúrou, sakrálnymi pamiatkami a bohatým kultúrnym dedičstvom.

Exkurzia sa začala slávnostným privítaním v kostole františkánov, kde žiakov srdečne privítal otec Piotr. Toto stretnutie bolo nielen duchovným úvodom do atmosféry mesta, ale aj príležitosťou pre rozhovory v slovenskom jazyku.

Potom nasledovala návšteva mestského múzea a historickej radnice, kde sa žiaci oboznámili s dejinami Levoče, jej významom v histórii horného Uhorska a úlohou v rozvoji kultúry a vzdelanosti v regióne. Exponáty, makety a pútavý výklad sprievodcu priblížili účastníkom mestský život v minulých storočiach.

Ďalšou zastávkou na programe bola prehliadka monumentálneho kostola sv. Jakuba, jedného z najväčších gotických chrámov na Slovensku. Najväčší dojem zanechal na všetkých hlavný oltár, ktorý vytvoril Majster Pavol z Levoče – ide o najvyšší gotický drevený oltár na svete, ktorý meria viac než 18 metrov. Toto dielo je skutočným klenotom európskeho sakrálneho umenia a výnimočným príkladom stredovekého remesla.

Na záver dňa sa účastníci vybrali na Mariánsku horu, jedno z najvýznamnejších pútnických miest v krajine. V krásnom prírodnom prostredí navštívili baziliku, oddýchli si a vychutnali si nádherný výhľad na celé okolie.

Plní dojmov, spokojní a obohatení o nové poznatky sa žiaci vrátili domov v neskorých popoludňajších hodinách. Výlet bol nielen výbornou lekciou dejepisu a geografie, ale aj cennou príležitosťou na ponorenie sa do slovenskej kultúry a pritom praktického využitia jazyka, ktorý sa s nadšením učíme. ■

eprasa.pl 21a119244b

Snemová komisia v sídle Spolku Slovákov v Poľsku

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Dňa 14. apríla sa v Krakove konalo výjazdové rokovanie Komisie národnostných a etnických menšín Snemu Poľskej republiky. Pri tejto príležitosti navštívili prítomní poslanci, ako aj predstavitelia kancelárie ombudsmana, Ministerstva vnútra a administratívy PR i Ministerstva školstva PR, v sprievode splnomocnenca malopoľského vojvodu pre národnostné menšiny Tomasza Ocetkiewicza, aj sídlo Spolku Slovákov v Poľsku v Krakove.

Delegácia mala pri príchode možnosť oboznámiť sa s umeleckou i kultúrno-vzdelávacou činnosťou nášho Spolku, a to prostredníctvom prezentovanej výstavy Martina Juraja Oscitého o sv. Gorazdovi v Galérii slovenského umenia i prostredníctvom výberu našej bohatej publikačnej činnosti. Nechýbal samozrejme ani časopis Život, ktorý je jedným z najstarších nepretržite vychádzajúcich časopisov, pričom už viac ako osemstokrát putoval do krajanských domácností v Poľsku i zahraničí.

Predstaviteľov štátnej správy v našom sídle oficiálne privítali spoločne s generálnym tajomníkom Ľudomírom Molitorisom i podpredsedovia Spolku Slovákov v Poľsku Dominik Surma, Ján Bašisty a Jozef Majerčak. Prítomní boli zároveň aj ďalší členovia Ústredného výboru.

V úvode boli hostia v stručnom príhovore gen. tajomníka oboznámení s pôsobením a aktivitami našej organizácie a následne sa ku krajanom prihovorila predsedníčka Komisie národnostných a etnických menšín Wanda Nowicka. – *Chceme, aby sa menšiny cítili ako plnoprávni obyvatelia Poľska, aby mohli fungovať a kultivovať svoje hodnoty bez prekážok*, uviedla, pričom sa zaujímala najmä o používanie slovenského jazyka medzi členmi komunity. Slova sa ujala tiež tajomníčka komisie Beata Machul-Telus, aby prezentovala pripravovanú publikáciu, ktorá bude venovaná práve slovenskej národnostnej menšine, pričom v nej nebudú chýbať ani odborné príspevky našich členov.

Na pretras prišla taktiež téma výstavby slovenského domu v Jablonke. Gen. tajomník demonštroval na pripravenom baneri problematické poňatie názvoslovia, ktoré však nič nemení na skutočnosti, že stavba bola vybudovaná s dvomi kondignáciami. K problematike sa vyjadril aj poslanec a člen komisie Jarosław Rzepa, ktorý v minulom roku spoločne s ďalšími poslancami navštívil predmetnú stavbu a stretol sa s predstaviteľmi Spolku i miestnymi obyvateľmi. – *Táto návšteva urobila na mňa veľký dojem, ako hospodárne, obetavo a možno povedať aj nezištne títo ľudia k tomu pristupovali*. Vo svojom príhovore apeloval na prejavenie dobrej vôle a ukončenie prieťahov. Pripomenul, že tam boli investované významné finančné prostriedky, pričom aj samotní Slováci prispeli nielen finan-

Privítane poľských poslancov, zástupcov poľských ministerstiev vnútra a administratívy i školstva, kancelárie ombudsmana a Malopoľského vojvodstva v sídle Spolku Slovákov v Poľsku

Gen. tajomník SSP Ľudomír Molitoris prezentoval pôsobenie a aktivity našej organizácie

Hostia sa mohli oboznámiť s našou vydavateľskou činnosťou i najnovšou výstavou v Galérii slovenského umenia

eprasa.pl 21a119244b

Príhovor predsedníčky Komisie národnostných a etnických menšín Wandy Nowickej

Poradca maršalka Sejmu Szymona Holowniu Ryszard Galla vyzval na hľadanie riešenia dostavby slovenského domu v Jablonke

čne, ale aj svojou nezištnou prácou. Podotkol, že verí, že sa zo strany ministerstva nájde dobrá vôľa a ešte v tomto volebnom období bude proces ukončený a dom aj s účasťou predstaviteľov komisie otvorený, aby mohol slúžiť na to, na čo bol určený.

K jeho výzve sa pridal taktiež poradca maršalka Sejmu Szymona Holowniu, predstaviteľ nemeckej menšiny a bývalý poslanec Ryszard Galla, ktorý sa rovnako zúčastnil predmetného poslaneckého prieskumu v Jablonke. Uviedol, že by bolo nehospodárne už vydané finančné prostriedky nechať takto prepadnúť. Problém je preto potrebné vyriešiť a vzhľadom na skutočnosť, že Slovenská republika projekt podporuje, čo v tomto roku vyjadrila aj finančne, bolo by dobré podporiť ho aj z poľskej strany, stavbu dobudovať a slávnostne otvoriť.

K problému sa následne vyjadrila tiež riaditeľka Odboru vierovyznaní a národnostných i etnických menšín Ministerstva vnútra a administrácie PR Katarzyna Kownacka, ktorá prezentovala, že konanie trvá, keďže súd nariadil ministerstvu znovu prehodnotiť ich rozhodnutia, čo sa momentálne deje.

Gen. tajomník v tejto súvislosti zdôraznil, že na stavbu dvoch poschodí sme z poľskej strany dostali časovú lehotu len 55 dní. Zároveň citoval rozhodnutie ombudsmana, že politika voči menšinám má byť proaktívna, teda ak sa štát k niečomu zaviazal, mal by sám aktívne tieto záväzky napĺňať. Ak je teda záväzok poľského štátu ohľadom vybudovania kultúrnych stánkov pre menšiny, možno by bolo želané, aj vzhľadom na skutočnosť, že sami sme dokázali získať viac ako polovicu prostriedkov zo Slovenska či z vlastných zdrojov, aby ministerstvo proaktívne pristupovalo k tejto snahe.

Na záver krajania a hostia viedli ešte viacero neformálnych debát o témach, ktoré trápia slovenskú menšinu v Poľsku. Splnomocnenec malopoľského vojvodu pre národnostné menšiny Tomasz Ocetkiewicz následne listom poďakoval v mene vlastnom i celej delegácie za zorganizovanie stretnutia i možnosť a vytvorenie podmienok na dialóg i reflexiu ohľadom dedičstva a terajšej situácie slovenskej menšiny, ako aj možnosť vidieť výnimočné výstavy, ktoré sú svedectvom bohatstva a kultúrnej rôznorodosti Poľska. ■

Prihovorila sa tiež riaditeľka Odboru vierovyznaní a národnostných i etnických menšín Ministerstva vnútra a administrativy Poľskej republiky Katarzyna Kownacka

Poslanec a člen komisie národnostných a etnických menšín Snemu Poľskej republiky Jarosław Rzepa pozitívne ohodnotil výstavbu slovenského domu v Jablonke a vyzval na nájdenie dobrej vôle na ukončenie začatých procesov a jeho otvorenie

Do diskusie sa zapojili aj členovia Ústredného výboru Spolku Slovákov v Poľsku

Na záver prebehla aj neformálna diskusia

Zo správy o činnosti Spolku Slovákov v Poľsku

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Ako každoročne sa aj v tomto roku, v jeho prvej polovici, zišli členovia Pléna Ústredného výboru Spolku Slovákov v Poľsku, aby zhodnotili a schválili činnosť organizácie za minulý rok, ako i finančnú uzávierku a prerokovali návrhy na aktivity v tomto roku, či ďalšie otázky týkajúce sa života našej slovenskej komunity.

Zasadnutie sa tento krát uskutočnilo v sídle Spolku Slovákov v Krakove, pričom bolo spojené so stretnutím so zástupcami Komisie národnostných a etnických menšín Snemu Poľskej republiky, poľských ministerstiev vnútra a administratívy i školstva, kancelárie ombudsmana a Malopoľského vojvodstva.

Rokovanie otvoril a viedol podpredseda ÚV SSP Dominik Surma a po približne hodinovej diskusii s predstaviteľmi vyššie uvedených inštitúcií, ktorí následne pokračovali vo svojom programe, sa začalo zasadnutie samotného pléna. Správu o činnosti i finančnej uzávierke za rok 2024 predniesol prítomným členom generálny tajomník ÚV SSP Ľudomír Molitoris.

Za predsedníckym stolom, zľava: podpredseda ÚV SSP Jozef Majerčak, gen. tajomník ÚV SSP Ľudomír Molitoris, podpredseda ÚV SSP Dominik Surma a podpredseda ÚV SSP Ján Bašisty

Miestne skupiny Spolku Slovákov v Poľsku

V minulom roku v rámci našej organizácie pôsobilo 31 miestnych skupín na Spiši, Orave, Krakove a Sliezsku, ktoré sa vyznačovali, v závislosti od podmienok, rôznym stupňom aktivity. Najaktívnejšie boli tie, kde sa nachádzajú slovenské domy a klubovne, v ktorých sa konali stretnutia krajanov, nácviky umeleckých zoskupení, vystúpenia, súťaže, výstavy, tvorivé dielne, letné tábory a rôzne iné aktivity. Veľmi dôležitú úlohu miestne skupiny zohrávali tiež pri predplácaní a kolportovaní časopisu Život.

Vydavateľská činnosť

Vydávanie jediného slovenského mesačníka v Poľsku, ktorý zohráva dôležitú úlohu pri udržiavaní, vzájomnom spoznávaní a inšpirovaní sa, kreovaní i mobilizácii slovenskej komunity, ako aj kultivovaní slovenského jazyka, patrilo medzi hlavné činnosti Ústredného výboru. Pod vedením šéfredaktorky Agáty Jendžejčíkovej a redaktoriek Milice Majerikovej-Molitoris a Grażyny Falatovej vyšlo v priebehu roku 12 plnofarebných čísel časopisu, ako aj nástenný i pracovný kalendár.

Okrem Života vyšiel taktiež už 25. ročník vedeckej ročenky *Almanach Slováci v Poľsku*, ktorá pod zostavovateľskou taktovkou Milice Majerikovej-Molitoris prináša odborné štúdie, články či recenzie z oblasti života slovenskej komunity v Poľsku i širšie koncipovaných slovensko-poľských vzťahov. Zároveň sa naši vedeckí pracovníci zúčastňovali vedeckých konferencií a publikovali vo vedeckých zborníkoch doma i v zahraničí.

Z odborných publikácií bola vydaná ešte kniha Petra Pavlíka *Slovenské obete Veľkej vojny z oravských a spišských obcí pripojených k Poľsku v roku 1924*. Z umeleckej tvorby uzrela v našom vydavateľstve svetlo sveta básnická zbierka rodáka z Malej Lipnice Emila Vontorčíka *Zabudnuté verše* a bola urobená tiež dotlač obľúbeného *Krajanského spevníka*. Z pomocných materiálov na vyučovanie slovenského jazyka sme urobili reedíciu učebnice Anny Krištofekovej *Kľúčik*.

Počas rokovania sa hovorilo o vážnych i veselších témach

eprasa.pl 21a119244b

V našom vydavateľstve a tlačiarni uzreli svetlo sveta aj ďalšie pomocné materiály na vyučovanie slovenského jazyka, katalógy na výstavy uskutočnené v Galérii slovenského umenia v Krakove, plagáty a pozvánky na naše podujatia, kalendáriky, záložky, tašky, vlajky, pohľadnice a iné drobné tlače propagujúce Slovensko a slovenskú komunitu v Poľsku. Vydavateľstvo a tlačiareň Spolku Slovákov v Poľsku fungovali aj na komerčnej báze, pričom z tlačovín prevládali najmä knihy predovšetkým na poľský a slovenský trh. Svoju produkciu sme na jeseň prezentovali na medzinárodnom knižnom veľtrhu Bibliotéka v Bratislave.

Galéria slovenského umenia

V Galérii slovenského umenia v Krakove sa konalo päť výstav. V úvode i na konci kalendárneho roku to boli dve výstavy v spolupráci s Oravským kultúrnym strediskom v Dolnom Kubíne pod názvom *Vianočná pohľadnica*. V priebehu roku sme prezentovali výstavu slovenskej maliarky Anety Lattovej *Kroje v pohybe*, výstavu fotografií Iwony Dworskiej *Slovensko blízko*, či výstavu výtvarných prác zo súťaže Ludwika Korkoša *Krása slovenského kroja*, ktorá bola následne uvedená aj v slovenských domoch a klubovniach na Spiši a Orave i v Slovenskom inštitúte vo Varšave. V týchto domoch sa uskutočnilo tiež niekoľko samostatných výstav.

Kultúrnospoločenské podujatia

Dôležitou činnosťou bolo usporadúvanie kultúrnospoločenských podujatí, počas ktorých sa mali možnosť predstaviť naše umelecké zoskupenia a zároveň boli príležitosťou na krajanské stretnutia. Z tradičných podujatí sme zorganizovali prehliadku slovenských folklórnych umeleckých zoskupení v Poľsku Fašiangy-Ostatki, ktorá sa v minulom roku výnimočne konala v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej. Uskutočnili sa tiež súťaže pre žiakov slovenského jazyka: vedomostná Poznaj Slovensko – vlasť svojich predkov v Kacvíne, recitačná Prednes slovenskej poézie a prózy Františka Kolkoviča vo Vyšných Lapšoch a výtvarná Ludwika Korkoša. Prehliadka krajanských dychových hudieb sa v minulom roku konala v Jurgove. Dni slovenskej kultúry na Spiši sa uskutočnili v Novej Belej. Počas nich sme si uctili aj pamiatku obetí ozbrojenej skupiny Ogňa a prezentovali výstavu *Slovenské obete Veľkej vojny z oravských a spišských obcí pripojených k Poľsku v roku 1924*. Dni slovenskej kultúry na Orave sa konali vo Veľkej Lipnici, pričom boli spojené s Národným výstupom na Babiu horu venovanému autorovi slovenskej hymny Jankovi Matúškovi a oravskému spisovateľovi Milovi Urbanovi pri príležitosti 120. výročia narodenia.

Členovia Pléna ÚV SSP schválili správu o činnosti i finančnej uzávierke za rok 2024

V rámci kultúrno-spoločenskej činnosti viedol Spolok Slovákov v Poľsku aj šesť slovenských klubovní. Pri niektorých miestnych skupinách zároveň pôsobili umelecké zoskupenia – folklórne súbory, dychové hudby či divadielko, ktorým Spolok Slovákov v Poľsku zabezpečoval odborné vedenie a školenia. Školenia sme v spolupráci s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR zabezpečili taktiež pre učiteľov slovenského jazyka. Žiaci sa zas zúčastnili výletov a letných táborov na Slovensku.

Viaceré z vyššie uvedených aktivít boli finančne podporené z grantových schém Ministerstva vnútra a administratívy Poľskej republiky alebo Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

Na čo sa môžete tešiť v tomto roku?

V tomto roku sa už uskutočnilo niekoľko podujatí, medzi inými Fašiangy-Ostatki i viacero výstav v Galérii slovenského umenia a v slovenských domoch i klubovniach na Spiši a Orave. Bola už tiež vyhodnotená výtvarná súťaž Ludwika Korkoša, ktorej ocenené práce budú postupne prezentované v Krakove, na Orave, na Spiši a vo Varšave. Koncom apríla mala svoje miesto vedomostná súťaž Poznaj Slovensko – vlasť svojich predkov v Kacvíne a v máji sa bude konať aj recitačná súťaž Prednes slovenskej poézie a prózy Františka Kolkoviča vo Vyšných Lapšoch. V lete sa môžete tešiť na viaceré podujatia v rámci XXXII. Dní slovenskej kultúry na Spiši a na Orave, XLIII. Prehliadku krajanských dychových hudieb či VI. Národný výstup na Babiu horu.

Nebudú chýbať samozrejme ani rôzne tvorivé dielne a aktivity v slovenských domoch a klubovniach v Podvlku, Kacvíne, Vyšných Lapšoch, Jablonke, Krempachoch, či Centre slovenskej kultúry v Novej Belej, Deň detí, Mikuláš, Vianočné koledovanie, letné jazykové tábory i výlety na Slovensko, nové slovenské publikácie, časopis Život v tlačenej i elektronickej podobe, vystúpenia našich umeleckých zoskupení, výstavy, prezentácie a mnohé ďalšie aktivity v jednotlivých miestnych skupinách.

Začína sa tiež kampaň, keďže nás čakajú voľby vedenia miestnych skupín i obvodných výborov a na záver roku XV. Celoštátny zjazd a voľby vedenia Ústredného výboru Spolku Slovákov v Poľsku. ■

eprasa.pl 21a119244b

Dychová hudba v Kacvíne je súčasťou našej identity a budúcnosti

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Hudba je univerzálny jazyk, ktorý dokáže spájať ľudí naprieč storočiami, generáciami i najrôznejšími spoločenstvami. Živým dôkazom toho sú aj umelecké zoskupenia, ktoré fungujú pri jednotlivých miestnych skupinách Spolku Slovákov v Poľsku. Jedno z nich sa nachádza taktiež na severnom Spiši. Spája generácie, rozvíja talent, zachováva dedičstvo, tvorí nové a zároveň oživuje slovenskú komunitu. Zoznámte sa s Dychovou hudbou Spolku Slovákov pri Slovenskom dome v Kacvíne.

Zachovávanie kultúrneho dedičstva

Dychová hudba je oddávna neoddeliteľnou súčasťou miestneho koloritu obcí severného Spiša i hornej Oravy, ktoré sú dnes v Poľsku. Najstaršie zmienky o jej existencii v Kacvíne pochádzajú už z 19. storočia, a minimálne od toho času sprevádzala Kacvínčanov pri všetkých dôležitých životných udalostiach ako narodenie, svadba, odchod na vojnu, ale aj počas cirkevných sviatkov, významných návštev a udalostí i pri odchode do večnosti. Aj vďaka nej sa uchovávajú staré piesne a miestne zvyky, pričom podpora dychovej hudby znamená podporu našich koreňov, tradícií i spoločných spomienok.

Kacvínska dychovka prezentuje naše kultúrne dedičstvo o.i. počas Prehliadok krajanských dychových hudieb

Spájanie generácií

Kacvínska dychovka má však aj mimoriadnu schopnosť priťahovať mladé talenty a spájať rôzne vekové skupiny. V súčasnosti má 25 členov a 5 žiakov, ktorí sa už tiež postupne zapájajú do hrania. Najmladší členovia majú 10 - 11 rokov a najstarší 43. Gro tvoria „násťroční“ a „dvadsiatnici“, niekoľko je tiež tridsiatnikov. V minulosti, keď im to dovolilo zdravie si s nimi občas zahrali aj starší muzikanti. V Slovenskom dome v Kacvíne, kde má dychovka svoj stánok sa tak v súčasnosti vytvoril skvelý priestor pre medzigeneračné stretávanie a výmenu skúseností.

Do dychovej hudby v Kacvíne sa zapájajú aj najmladší členovia komunity, ktorí sa v minulom roku prvýkrát predstavili na oblátkovom stretnutí v miestnom Slovenskom dome

Rozvoj talentov a tímovej práce

Je tu tiež zároveň priestor na rozvoj hudobného talentu, no nielen na to. Hra v dychovom orchestri rozvíja aj disciplínu a tímovú spoluprácu. Každý nástroj tu má svoje nezameniteľné miesto a hrá dôležitú úlohu. Takéto skúsenosti sú následne cenné nielen v hudbe, ale využiteľné aj v osobnom a profesionálnom živote.

Kapelník Michal Król sa usiluje, aby mali členovia vytvorené, čo najlepšie podmienky. Organizuje nácviky, vyučovanie i koncerty, zabezpečuje príslušné noty, stará sa o hudobné nástroje a snaží sa získať prostriedky na ich opravu, či ďalšie vybavenie. Keďže dychovka funguje pri Spolku Slovákov v Poľsku, väčšinu nákladov pokrýva naša organizácia.

eprasa.pl 21a119244b

Financií však nikdy nie je dosť, veď len oprava jedného nástroja sa pohybuje rádovo v stovkách eur, kúpa aj v tisícoch.

Oživenie a rozvoj komunity

Dychová hudba pritom zohráva dôležitú úlohu aj pri rozvoji slovenskej komunity v Kacvíne. Aktívne sa zúčastňuje krajanských podujatí a jej hudbu si môžeme vypočuť napríklad počas oblátkového stretnutia v miestnom Slovenskom dome, na každoročnej Prehliadke krajanských dychových hudieb, ale taktiež počas sv. omší, kde hráva slovenské cirkevné piesne a koledy z Jednotného katolíckeho spevníka, autorstva M. Schneidera-Trnavského a mnoho ďalších špecifických skladieb, ktoré boli udržiavané v Kacvíne ešte v časoch Rakúsko-Uhorska. Tak ako v minulosti, aj dnes kacvínska dychovka sprevádza krajanov pri významných udalostiach ako sú narodenie, svadba, či úmrtie. Naše kultúrne dedičstvo prezentuje taktiež na rôznych festivaloch a podujatiach v Poľsku i na Slovensku.

Pestrá a univerzálna hudba

Repertoár dychového orchestra Spolku Slovákov v Poľsku pôsobiaceho v Kacvíne zahŕňa veľmi širokú škálu piesní, pochodov a skladieb. Okrem už spomínaných slovenských cirkevných piesní, vedia zahrať i poľské koledy, pričom

Kacvínska dychovka nechýba ani pri významných životných udalostiach krajanov

cirkevný repertoár dopĺňajú slávnostnými liturgickými skladbami a novými intrádami.

Vo svojom repertoári majú tiež pochody rôznych autorov a úpravy, ktoré sa hrávajú počas prehliadok dychových hudieb, či smútočné pochody používané počas pohrebov.

Pred začiatkom sv. omše v slovenskom jazyku na chóre

Na koncertoch orchester prezentuje bohatý program od široko zastúpených úprav slovenských ľudových piesní až po moderné skladby svetovej populárnej a filmovej hudby.

Z minulosti cez prítomnosť do budúcnosti

V minulom roku sa dychovka predstavila na takmer dvadsiatich rôznych podujatiach a aj tento rok má bohaté plány. Sériu koncertov odštartovala hrou počas sv. omší v kostole Všetkých svätých v Kacvíne, kde hrali spoločne s ďalšou kacvínskou dychovkou Dobrovoľného hasičského zboru slovenské i poľské piesne. Spoločne sa chystajú tiež na Podhaliansky festival dychových hudieb do Nového Targu, ktorý sa uskutoční 1. júna. Ešte v máji sa už samostatne zúčastnia podujatia v susednej obci Veľká Franková, kde budú hrať počas sv. omše, premašírujú cez obec a zahrajú koncert. V lete ich čakajú Gminné dožinky, naša Prehliadka krajanských dychových hudieb a ďalšie pozvania.

Tajomstvo dobrej dychovky

Najlepšou odmenou za vystúpenia je samozrejme pozitívna odozva divákov, čo našej dychovke zvyčajne nechýba. Za každou melódiou však stojí množstvo práce, vášne i správne zázemie. Dušou dychovky sú prirodzene hudobníci. Každý hráč je dôležitý článok reťaze, ktorú drží pohromade skúsený dirigent. Tieto základné kamene nám dnes nechýbajú. Kapelník Michal Król, ktorý sa funkcie ujal v roku 2021, ju vedie na výbornej úrovni, pričom okrem výučby hudobníkov si aj on sám zvyšuje svoje vzdelanie. Muzikanti na skúšky prichádzajú z Kacvína i neďalekej Nedece a každý záujemca je vítaný.

Hudba by samozrejme neznela bez nástrojov a vybavenia. Tu už naša dychovka trochu naráža na problémy. Ako sme vyššie spomínali viaceré nástroje by si vyžadovali opravu, čo je finančne nákladná záležitosť. Nakúpiť by bolo potrebné aj nové notové stojany, keďže tie staršie už svojmu účelu neslúžia a dokonca ohrozujú hudobníkov. Niekoľko stojanov bolo nakúpených a časť nástrojov bola opravená v minulých rokoch vďaka podpore Spolku Slovákov v Poľsku i Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Keďže však projekt bol podporený len v menšej časti, nepodarilo sa tieto problémy vyriešiť úplne.

Ďalším atribútom dobrej dychovej hudby sú uniformy, ktoré navodzujú vizuálnu jednotu, slávnostnú atmosféru i profesionalitu, podporujú tímový duch spoločnej komunity a sú identifikačnou značkou telesa. Tie bohužiaľ v súčasnosti taktiež nemajú všetci muzikanti. S podporou vyššie uvedených inštitúcií i za finančného prispenia členov sa síce podarilo niekoľko častí uniforiem ušiť, no ešte ani zďaleka to nie je uspokojivý stav. Chýbajú tiež tašky na noty, a tak sa stáva, že sa niekedy na koncertoch stratia, čo generuje ďalšie náklady.

Vďaka Slovenskému domu v Kacvíne však má dychovka miesto, kde sa konajú nácviky, čo je tiež jedným z veľmi dôležitých atribútov.

Investícia do týchto mladých ľudí, ktorí chcú uchovávať miestne kultúrne dedičstvo je pritom investíciou do rozvoja našej kultúry, identity a v konečnom dôsledku aj budúcnosti. ■

eprasa.pl 21a119244b

Horčičné zrnko

Pripravil:
Mons. prof. ThDr. Ján Duda, PhD.

KDE JE PETER, TAM JE CIRKEV

3. veľkonočná nedeľa – 4.5.2025

Súradnice: Sk 5,27-32; Žalm 30; Zjv 5,11-14; Evanjelium Lk 21,1-19.

Uvedenie do témy evanjelia: Obsahom dnešného evanjelia sú dve témy. Prvou je zjavenie Pána Ježiša učeníkom pri Tiberiadskom (galilejskom) mori a druhou text, ktorý Katolícka cirkev interpretuje ako Ježiš Petrovi odovzdáva moc najvyššieho cirkevného pastiera: „Šimon, syn Jánov, miluješ ma väčšmi ako títo? Áno, Pane, ty vieš, že ťa mám rád. A Ježiš mu povedal: Pas moje baránky." Teraz je to aktuálne. Ten, ktorého za Petrovho nástupcu vyberú, musí mať nielen vieru v Zmŕtvychvstalého Krista, ale aj veľkú lásku k nemu! Výrok, ktorý sa nachádza v nadpise: Kde je Peter, tam je cirkev, sa nachádza v slovenskej kaplnke v Ríme na Via Brun Barbantini. Tradícia ho pripisuje cirkevnému otcovi sv. Ambrózovi z Milána (340-397).

JEŽIŠ KRISTUS - VZOR DOBRÉHO PASTIERA

4. veľkonočná nedeľa – 11.5.2025

Súradnice: Sk 13,14.43-52; Žalm 100; Zjv 7,9.14-17; Jn 10,27-30.

Uvedenie do témy evanjelia: Ježiš Kristus je pre človeka inšpiráciou, ako viesť zástupy k Bohu: svojim hlasom. Neuveriteľné?! V časoch, keď ľudia realizujú „moc nad inými" silou zbraní, vojskom, žandárstvom, Ježiš Kristus navrhuje používať „hlas": „Moje ovce počúvajú môj hlas... a idú za mnou". Náš hlas nemáme používať na táranie, na demagógiu, na klamstvá, ale na to, aby ľudia rozoznali náš hlas, že je to naozaj náš hlas, že nás chcú a majú záujem „počuť" a „ísť za nami". Má to byť „sequela Christi" (=nasledovanie Krista). V našom hlase majú rozpoznať Kristov hlas a v našich slovách jeho slová.

JEŽIŠOVO NOVÉ PRIKÁZANIE

5. veľkonočná nedeľa – 18.5.2025

Súradnice: Sk 14,21-27; Žalm 145; Zjv 21,1-5; Jn 13,31-35.

Uvedenie do témy evanjelia: Základná otázka ľudského života znie: ako mám žiť na tomto svete? Ježiš v dnešnom evanjelium nám poskytuje jasný životný program: nové prikázanie, ktoré spočíva v láske. „Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa milovali navzájom". Prvých kresťanov pohania spoznávali tak, že „videli ako sa majú radi": ako sa vedia podeliť, mať v úcte, byť jedno srdce a jedna duša.

MY A DUCH SVÄTÝ SME USÚDILI

6. veľkonočná nedeľa – 25.5.2025

Súradnice: Sk 15,1-2.22-29; Žalm 67; Zjv 21,10-14.22-23; Jn 14,23-29.

Uvedenie do témy evanjelia: Na zhromaždení v Jeruzaleme (okolo roku 50 po Kristovi) sa apoštoli a starší uzniesli ako sa má cirkev zachovať k veriacim pochádzajúcom z pohanstva (neobrezaným). Svoje rozhodnutie zdôvodnili: „My a Duch Svätý sme usúdili..." Náuka o cirkvi v dokumente II. Vatikánskeho koncilu sa začína slovami „Lumen gentium" (Svetlom národov je Kristus...). To znamená, že v ekleziológii (=náuke o cirkvi) prevláda prvok kristologický (=zakladateľom cirkvi je Kristus, lebo stojí na jeho vykupiteľskom diele). Ale dnešným evanjeliom do ekleziológie vstupuje viac pneumatologický aspekt (=pôsobenie Ducha Svätého), ktorý je vyjadrený vetou: „My a Duch Svätý sme usúdili...", „Duch Svätý naučí vás všetko, pripomenie vám všetko, čo som vám povedal..." Treba spolupracovať s Duchom Svätým na posvätení seba a sveta.

VZDIALIL SA OD NICH

Nanebovstúpenie Pána – štvrtok 29.5.2025

Súradnice: Sk 1,1-11; Žalm 47; Ef 1,17-23; Evanjelium: Lk 24-46-53.

Uvedenie do témy evanjelia: V evanjeliu dnešného sviatku zaznievajú tri témy: (1) vy ste toho svedkami (utrpenia Krista, jeho zmŕtvychvstania a ohlasovania spásy/záchrany); (2) budete vystrojení mocou zhora (Duchom Svätým); (3) vzdialil sa od nich, vzniesol sa preč (z dosahu ich zraku). Cirkevný otec svätý Augustín nanebovstúpenie Pána Ježiša vysvetľuje tak, že „sa vzdialil ich zraku, aby pochopili, že už nie je s nimi na zemi, ale odišiel k Otcovi". Poučenie, ktoré z toho vyplýva je, že na zemi sme telesní a to telesné a zmyslovo vnímateľné potrebujeme. Ale že Kristovo kráľovstvo je duchovné, metafyzické. A práve pre takýto duchovný a metafyzický svet nás Ježiš Kristus pripravuje a tam nás vedie a chce nás tam mať. ■

eprasa.pl 21a119244b

Tvorivé dielne v Slovenskom dome v Podvlku

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Božena Bryjová

Slovenský dom v Podvlku ponúka priestor pre deti, mládež i dospelých, ktorí si tam nájdu niečo pre seba. Pre deti sú pripravené tvorivé dielne rozvíjajúce ich schopnosti a súčasne užitočne napĺňajúce voľný čas. Mládež má možnosť učiť sa hru na akordeóne, spev a sú aj tanečné aktivity z oblasti moderného tanca. Pre starších je priestor, kde sa môžu stretnúť a podiskutovať.

Najčastejšie sa v Slovenskom dome ozývajú detské hlasy, pretože každý týždeň napĺňajú priestor svojou prítomnosťou a veselosťou. Prichádzajú na tvorivé dielne a venujú sa rozličným aktivitám. Naposledy v apríli sa zaoberali tvorbou palmových ratolestí, ktoré potom na Kvetnú nedeľu niesli požehnať do chrámu. Na ich prípravu mali na výber rozličné materiály, bahniatka, krepový papier, pestrofarebné stuhy, zelené vetvičky, farbičky, lepidlá a pod. Z ponúknutých pomôcok vyberali účastníci dielní to, čo sa im hodilo k ich predstave o vznikajúcej palmovej ratolesti. Pri práci boli deti veselé, rozprávali sa a ochotne podporovali svojich prísediacich v ich snažení. S ochotou si zaspievali aj slovenské ľudové pesničky, ktoré sa im páčia a spestrujú aktivity. Práca napredovala a deti si v prestávke vydýchli a rozptýlili sa pri malom občerstvení. Podelili sa medzi sebou o informácie o tom ako kto doma spolu s rodinou trávia veľkonočné sviatky. Menšie deti, ako povedali, najviac sa tešia na oblievačku a to im robí nesmiernu radosť. Deti na svojich ratolestiach pracovali dlhšiu dobu. Najskôr začali s prípravou kvetov z krepového papiera. Návod ako ich pripraviť im poskytla vedúca Božena Bryjová. Šikovne si s tým poradili a tvorili naozaj pekné kvetiny. Pre väčšinu to bolo prekvapivé, že sa takto dá vyrobiť kvetiny. Zdalo sa im, že ich možno kúpiť len v obchode. Neskôr si zasa povyberali vetvičky, stuhy a začal proces ukladania zvolených materiálov a upevňovanie ich v rámci ratolesti. Všetci sa veľmi snažili a aj si navzájom pomáhali. Niektorí povedali, že je ľahšie kúpiť hotový výrobok v obchode ako ho samému pripravovať, no ďalší zasa povedali, že vlastnoručne vyhotovená palmová ratolesť je pre nich vzácnejšia. Každopádne na záver dielní si všetci svoje palmové ratolesti odniesli domov a následne na požehnanie do chrámu. Celé veľkonočné obdobie detské výtvory zdobili ich domácnosti a vnášali dobrú náladu.

Rodičia sa tešia, že majú možnosť posielať deti do Slovenského domu na tvorivé dielne, pretože tam zmysluplne trávia voľný čas a v spoločnosti rovesníkov. Časť nákladov spojených s prevádzkou Slovenského domu je hradených zo získanej grantovej podpory z Ministerstva vnútra administratívy PR. ■

eprasa.pl 21a119244b

Školské budovy na severovýchodnej Orave do roku 1945 I.

autor | Mgr. Michal Čajka, PhD.

Téma historických školských budov na Orave nebola doposiaľ komplexne ani čiastočne spracovaná. Okrajovo sa im autori venovali snáď len v obecných monografiách. V našom príspevku sa pokúsime otvoriť diskurz o tejto téme. Venujeme sa tu výlučne budovám v oblasti severovýchodnej Oravy, ktorá sa stala súčasťou Poľskej republiky, pričom boli ako školy postavené, prípadne boli na školu adaptované zo staršej budovy. Nevenujeme sa provizórnym učebniam, ktoré boli dočasne zriadené v roľníckych domoch a suplovali nevyhovujúce, respektíve absentujúce školské zariadenia. Celkovo tu existovalo v sledovanom období 27 školských objektov, z toho iba päť sa zachovalo do súčasnosti.

Vo všeobecnosti najstaršie školy vznikali v blízkosti fár na cirkevných pozemkoch. Slúžili pre danú farnosť a väčšinou kapacitne nestačili pre potreby žiakov. Povinnosti učiteľa mal v týchto školách častokrát na starosti kňaz. V roku 1777, počas panovania Márie Terézie, bola v Uhorsku zákonom *Ratio educationis* uzákonená povinná školská dochádzka. Aj na tomto základe sa postupne začali v Uhorsku budovať nové špecializované školské budovy. Tento proces však bol pomalý a k jeho urýchleniu došlo až v 19. storočí. Až vtedy v súvislosti s činnosťou špecializovaných štátnych úradov môžeme sledovať systematickú snahu zriadiť v Uhorsku sústavu štátnych obecných škôl, ktoré mali doplniť existujúce cirkevné školy. Negatívnym sprievodným javom bola silnejúca maďarizácia, ktorá sa netýkala len učebných osnov, ale ako si ukážeme nižšie, priamo sa týkala aj podoby niektorých novovybudovaných objektov.

Drevené objekty

Ekonomicky najlacnejším a materiálovo najdostupnejším riešením v prostredí Oravy bolo vybudovanie školy z dreva so zrubovou konštrukciou. Svojím architektonickým charakterom takéto školy vychádzali z tunajšej stavebnej kultúry a tradície. Stavba týchto budov si nevyžadovala nejaké špeciálne technologické vedomosti a bolo možné ich operatívne opravovať. Z písomných prameňov vieme, že tento typ škôl bol v najstaršom období v regióne najrozšírenejším a niekde pretrval až do záveru nami skúmaného obdobia. O podobe takýchto škôl svedčí aj s najväčšou pravdepodobnosťou nerealizovaný projekt školy v Chyžnom z roku 1898.[1] Ako „výdobytok“ svojej doby sa na ňom uplatnila murovaná kuchyňa s komínom, ktorá už bola reakciou na časté požiare v tunajších obciach. Zrejme podobný vizuál mala aj škola v Gynstych domoch (Hustých domoch) v Jablonke, ktorej podobu vôbec nepoznáme a zanikla pri prechode frontu počas druhej svetovej vojny.

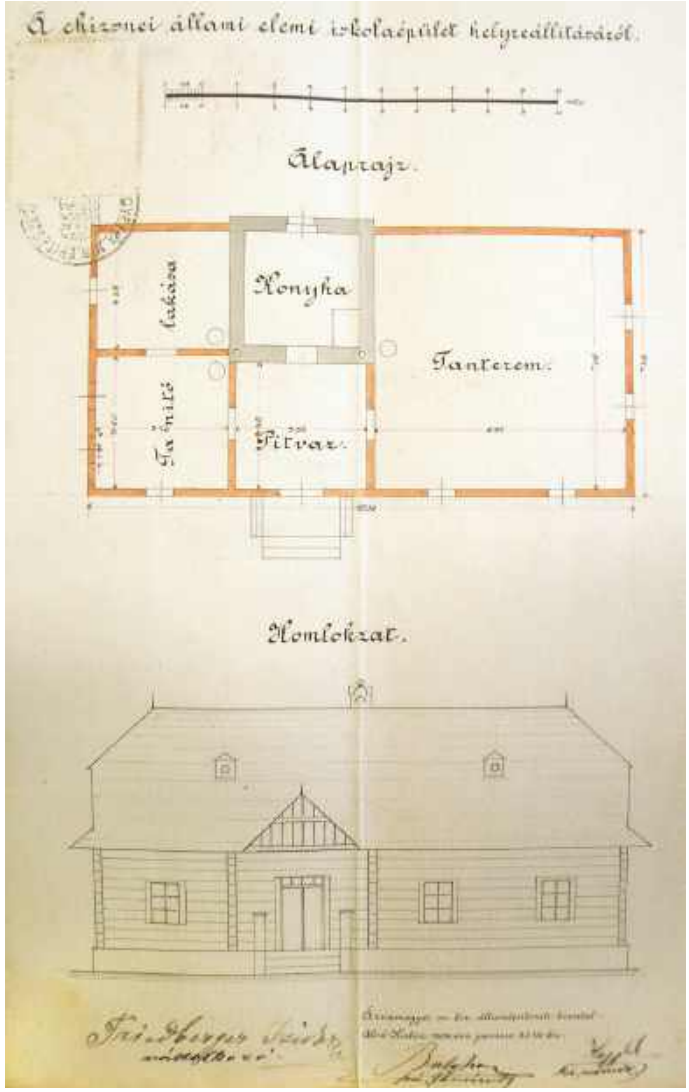

Plán školy v Chyžnom

Škola v Harkabúze

V **Harkabúze** bola vzhľadom na veľkosť a rozlohu obce iba jedna školská budova. O tej sa vyjadruje dotazník z roku 1919, že bola tmavá, nevyhovujúca, dokonca škol-

[1] Štátny archív v Žiline so sídlom v Bytči, pracovisko Dolný Kubín (ďalej ŠAZAB Dolný Kubín), fond (ďalej f.) Školský inšpektorát Trstená, škatuľa (ďalej šk.) 12.

eprasa.pl 21a119244b

ský byt bol prázdny a učiteľ býval v Podsrní. V roku 1941 sa v zápisnici spomínalo, že dvojizbový byt s kuchyňou sa stále nepoužíval. V tom istom roku sa v inom dokumente píše, že budovu postavili v roku 1882, údaj však nevieme overiť. Z roku 1942 pochádza údaj o rozmeroch učebne 6,55 x 4,58 x 2,37 m.[2] Budova bola viackrát upravovaná, vydržala až do povojnového obdobia. Pôvodne mala sedlovú strechu s polvalbou a podlomenicou.

V jednej z najväčších a územne najrozsiahlejších obcí tejto časti Oravy, v **Dolnej Lipnici**, bola pätica škôl, z čoho až štyri boli drevené budovy. V školských dotazníkoch z roku 1919 sa uvádza, že okrem murovanej školy v centre

Škola v Dolnej Lipnici - Skočíkoch

obce, ku ktorej sa vrátime neskôr, boli všetky zrubové školské stavby v zlom stave.[3] O škole v **Murovanici** toho veľa nevieme, zrejme osudný jej bol prechod frontu za druhej svetovej vojny. Drevená škola v najsevernejšej časti obce v **Prívarovke** bola zbúraná až počas výstavby novej školy v 50. rokoch 20. storočia. Do súčasnosti sa však zachovala zrubová drevená škola v **Skočíkoch**, ktorá bola premiestnená do skanzenu v Hornej Zubrici. Škola je trojtraktová, štvorpriestorová, učebňa má rozmery 5,0 x 5,5 m. V strednom trakte je pitvor a kuchyňa a v poslednom trakte obytná izba. Vchod do budovy je krytý otvorenou drevenou verandou so samostatnou strieškou.

V súčasnosti už neexistuje horná škola v **Pekelníku**, ktorá sa nachádzala pri farskom kostole v blízkosti farskej budovy. V školskom dotazníku z roku 1919 sa uvádza, že budova bola stará, nízka stavba v zlom stave s bytom pre učiteľa. V roku 1939 mala jednu učebňu a učiteľský byt. V zápise z roku 1943 sa píše, že učebňa mala rozmery 8,5 x 8 x 2,5 m.[4] Zo zachovaných fotografií je viditeľná vysoká podmurovka, ktorá vyrovnávala prudko klesajúci terén. Vstup do budovy bol prístupný schodiskom na podestu chránenú múrom a otvorenou verandou so samostatnou sedlovou strieškou. Strecha budovy mala na oboch stranách polvalby s podlomenicami.

Škola v Pekelníku pri kostole

Drevenú zrubovú školu mali v skúmanom období aj v **Podsrní**. V roku 1911 sa uvádza, že budova bola nízka zrubová stavba v pomerne dobrom stave. Súčasťou školy bol aj učiteľský byt. V roku 1940 sa spomína, že obec začala prípravy na stavbu novej školy, mala už na ňu vykopané základy. V roku 1941 sa školský byt považoval za nepoužiteľný. V zápisnici z roku 1942 sa píše, že školská učebňa mala rozmery 6,5 x 6 x 2 m a bola v zlom stave. Pôdorys budovy sa zachoval v správe o budovaní protileteckého krytu v areáli školy v roku 1943. Budova bola trojtraktová, smerom od Podvlku sa nachádzala učebňa, nasledovala chodba a napokon učiteľský byt. Pod ním bola pivnica, ktorá mala slúžiť ako uvedený kryt.[5] Budova školy sa, výrazne upravená v interiéri aj exteriéri, zachovala do súčasnosti, istý čas slúžila ako kaplnka.

Najmladšou drevenou školskou budovou v našej oblasti bola škola v dolnolipnických[6] **Kyčorách**. V rokoch 1940

Škola v Dolnej Lipnici - Kyčorách

[2] ŠAZAB Dolný Kubín, f. Školský inšpektorát Trstená, šk. 9.
[3] ŠAZAB Dolný Kubín, f. Školský inšpektorát Trstená, šk. 7.
[4] ŠAZAB Dolný Kubín, f. Školský inšpektorát Trstená, šk. 19.
[5] ŠAZAB Dolný Kubín, f. Školský inšpektorát Trstená, šk. 21.
[6] Menšia časť Kyčor historicky patrila k Hornej Lipnici.

eprasa.pl 21a119244b

a 1941 sa v školských dokumentoch uvádza, že inštitúcia sídlila v prenajatých priestoroch a až v rokoch 1939 – 1941 bola vybudovaná nová školská budova.[7] Nový objekt mal už na miestne pomery veľkorysejšie rozmery a veľké okná zabezpečovali dostatočné presvetlenie interiéru. Tradičné však bolo poňatie strechy s polvalbami a podlomenicami na oboch koncoch. Z hlavnej strechy vystupoval vikier so samostatnou sedlovou strieškou s polvalbou a podlomenicou, ktorý svojou zdobnosťou už reflektoval prienik podhalianskych prvkov do oravskej architektúry.

Budovy adaptované na školy

Permanentný nedostatok finančných zdrojov spôsobil, že pokiaľ to bolo možné, tak sa pre účely školy adaptovali vhodné objekty, ktoré mali pôvodne iné využitie. Najčastejšie išlo o farské budovy, pričom situáciu zjednodušoval fakt, že väčšina škôl na celej Orave patrila cirkvi a to najmä rímskokatolíckej. V oblasti severovýchodnej Oravy sa adaptovali farské budovy v Jablonke, Chyžnom a Podsklí. Obdobná situácia bola aj na iných miestach na Orave, ako škola neskôr slúžila napríklad bývalá fara v Kňažej (dnes súčasť Dolného Kubína). V Pekelníku bola ako škola využitá bývalá colná budova (tridsiatková stanica), podobne ako sa to udialo aj v Suchej Hore. Jedinečnou však bola adaptácia častí bývalého panského pivovaru v Dolnej Zubrici.

Najstaršia nám známa školská budova v **Jablonke** sa nachádzala neďaleko od farského Kostola Premenenia Pána západným smerom. V súčasnosti je toto miesto prázdne, v minulosti pri škole vyúsťovala ulica vedúca smerom od stredu obce. V písomných prameňoch sa uvádza, že objekt pôvodne slúžil ako farská budova.[8] Samostatná rímskokatolícka farnosť v Jablonke vznikla v roku 1787.[9] Nevieme, kedy presne bola budova postavená, je celkom možné, že pochádzala z prelomu 18. a 19. storočia. Neskôr, rámcovo v druhej polovici 19. storočia, bola postavená súčasná farská budova na východnej strane od kostola.

Škola v Jablonke pri kostole

Fara neskôr zmenila svoj účel a stala sa rímskokatolíckou školou. Ako farská škola sa spomína v prameni z roku 1872, v roku 1905 sa uvádzal zlý stav budovy. Škola bola zachytená na jedinej známej fotografii z roku 1921. Bola to jednoduchá murovaná blokovitá stavba na obdĺžnikovom pôdoryse.[10] Strecha bola valbovej konštrukcie. Stavba postrádala akúkoľvek výzdobu, jednoduché okná a dvere boli jedinými prvkami, ktoré členili tie fasády, o ktorých vďaka fotografii vieme. V budove býval jablončiansky rechtor a organista, preto je veľmi pravdepodobné, že v nej žila rodina Jozefa Jablonského (*1863). Spolu s manželkou Máriou, rodenou Machayovou, sa v dôsledku rozdelenia Oravy presťahoval do Oravského Veselého, kde pôsobil ako učiteľ a správca školy.

Najstaršia nám známa škola v **Podsklí**, resp. v Bukovine-Podsklí, ako sa obec pôvodne nazývala, sa nachádzala v tesnej blízkosti farského Kostola sv. Rozálie. V súčasnosti sa na tomto mieste rozprestiera voľná vyasfaltovaná plocha parkoviska. Objekt školy sa zachoval ešte nejaké obdobie po druhej svetovej vojne, neskôr bol zbúraný. Budova bola jednoduchá drevená stavba s obdĺžnikovým pôdorysom a s valbovou konštrukciou strechy. Mala priečnu trojtraktovú dispozíciu, v juhovýchodnom trakte sa nachádzala učebňa osvetlená štvoricou okien na troch stranách. V strednom trakte bola pozdĺžna chodba a v severozápadnom trakte boli umiestnené dve miestnosti tvoriace učiteľský byt. Stavba bola podpivničená a osadili ju na kamennú podmurovku. Škola nemala žiadnu výzdobu, juhozápadnú fasádu členil iba mierne vystupujúci rizalit v strednom trakte, ktorý evokuje možnú kamennú konštrukciu bývalej kuchyne.

Škola v Bukovine-Podsklí

Podľa našich zistení objekt nebol vybudovaný ako školská budova, ale slúžil ako farský úrad pre farnosť Bukovina-Podsklie, ktorá vznikla v roku 1803.[11] Keď bola niekedy na sklonku 19. storočia vybudovaná súčasná fara, adaptovali budovu na školu. Vtedy došlo aj k jej prestavbe. V hod-

[7] ŠAZAB Dolný Kubín, f. Školský inšpektorát Trstená, šk. 7.

[8] ŠAZAB Dolný Kubín, f. Školský inšpektorát Trstená, šk. 15. Dotazníky o škole z roku 1919.

[9] KAVULJAK, Andrej: *Historický miestopis Oravy*. Bratislava : Slovenská akadémie vied, 1955, s. 114.

[10] ŠAZAB Dolný Kubín, f. Školský inšpektorát Trstená, šk. 13, 14, 15.

[11] SKORUPA, Andrzej: *Kościoły polskiej Orawy*. Krakov : Oficyna podhalańska, 1997, s. 62.

eprasa.pl 21a119244b

notiacich správach o stave podsklianskej školy sa už v roku 1911 uvádza, že objekt je v kritickom stave a je potrebné postaviť novú budovu. Podobné konštatovania pochádzajú aj z roku 1943. V tom roku mala škola dve učebne, jednu s rozmermi 7,06 x 6,99 m a druhú s rozmermi 6,1 x 4,15 m. Výška učební bola 2,75 m.[12]

Drevená budova rímskokatolíckej školy v strede obce **Chyžné** sa spomína už v roku 1872. Okrem nej sa v obci nachádzali ešte dve drevené školy na oboch koncoch dedi-

Škola v Chyžnom pri kostole

ny. V roku 1897 sa uvádzal zlý stav farskej školskej budovy. V dotazníku o chyžnianskych školách z roku 1919 sa píše, že budova cirkevnej školy je bývalá murovaná fara s eternitovou strechou. V roku 1944 sa uvádzalo, že v škole sa nachádzalo 5 miestností.[13] Budova bola zbúraná na sklonku minulého storočia.

V roku 1787 vznikla v Chyžnom samostatná farnosť. Spočiatku si Chyžňania vybudovali drevené farské budovy, v druhej tretine 19. storočia postavili novú murovanú budovu.[14] Poloha farskej budovy nachádzajúcej sa ďalej od súčasného kostola zodpovedala lokalizácii dreveného Kostola sv. Anny.[15] Od roku 1898 začali v Chyžnom práce na novom kostole a farskej budove a tie pokračovali aj na začiatku 20. storočia.[16] Výstavbou novej fary sa stará farská budova uvoľnila pre školské využitie. Budova bola postavená na obdĺžnikovom pôdoryse, osadili ju na kamennú podmurovku, ktorá vyrovnávala klesajúci terén. Strecha bola valbovej konštrukcie. Východnú fasádu na rozdiel od predchádzajúcich dvoch budov zdobilo výtvarné tvarosloviе. Korunovala ju plastická rímsa a po stranách zvierali plytké pilastre. Mierne vyosený portál s polkruhovým zá-

[12] ŠAZAB Dolný Kubín, f. Školský inšpektorát Trstená, šk. 6.

[13] ŠAZAB Dolný Kubín, f. Školský inšpektorát Trstená, šk. 12.

[14] TRAJDOS, Tadeusz M.: *Parafia w Chyżnem w* świetle *najstarszych wizytacji*. In: *Orawa XII*, 1993, s. 26-30. V Bélikovej vizitácii z roku 1820 sa spomína ešte drevená farská budova.

[15] ČAJKA, Michal: *Zaniknutý drevený kostol sv. Anny v Chyžnom*. In: M. Majeriková- Molitoris (ed.) *Almanach Slováci v Poľsku XXIII*. Krakov : Spolok Slovákov v Poľsku, s. 2022, s. 91-107.

[16] CHMELÍK, Martin: *Dejiny obcí v rokoch 1848 – 1918*. In: M. Čajka (ed.) *Orava bez hraníc. Severovýchodná Orava*. Dolný Kubín : Oravské múzeum P. O. Hviezdoslava, 2016, s. 101-102.

klenkom bol umiestnený do plytkého rizalitu. Záklenok lemovala plastická lišta a nad oknami sa nachádzali strieškovité rímsy. Severná fasáda bola zrejme bez okien a členili ju len pilastre.

Zaujímavé osudy mala budova, v ktorej sídlila stará **dolnozubrická** základná škola. Pôvodne sa na tomto mieste nachádzali objekty, ktoré slúžili ako panský pivovar. Ten v roku 1800 v Dolnej Zubrici vybudoval Oravský komposesorát.[17] Podľa zamerania z katastrálnych máp zo začiatku poslednej tretiny 19. storočia bol pivovar pomerne rozsiahlym komplexom murovaných budov, ktorým dominoval objekt v tvare písmena „U“. Po rozsiahlej asanácii tohto objektu, ako aj vedľajších budov, zostali zachované iba závery dvoch krídel pôvodne zvierajúcich nádvorie. V jednom z nich, na západnej strane, sa v poslednej tretine 19. storočia zriadila dolnozubrická škola.

V roku 1941 sa v dotazníku o škole píše, že budova má hrubé múry a v interiéri sú klenby. O rok neskôr v prameni uviedli, že okolo budovy sa nachádzajú ruiny ďalších zaniknutých objektov. V roku 1943 sa spomína skutočnosť, že v budove sa nachádzali dve učebne s rozmermi 8,3 x

Škola v Dolnej Zubrici

8,3 x 3,2 m a 8,3 x 4,8 x 3 m. Rôzne výšky učební, ako aj ich samotná vysoká svetlosť svedčia o tom, že budova pôvodne slúžila hospodárskemu využitiu, v správach sa píše o liehovare.[18] Podľa zachovaných fotografií mala budova sedlovú strechu s murovaným trojuholníkovým štítom z južnej strany. Fasády horizontálne členili mierne predsadené sokle a na niektorých miestach plastické korunné rímsy. Okná budovy boli zdobené maľovanými, možno dodatočne vytvorenými šambránami. Pre zaujímavosť, druhá budova sa ako zvyšok po pivovare zachovala až do súčasnosti, bola však radikálne upravená.

Pokračovanie v nasledujúcom čísle.

[17] KAVULJAK, Andrej: *Historický miestopis Oravy*..., s. 272.

[18] ŠAZAB Dolný Kubín, f. Školský inšpektorát Trstená, šk. 7.

eprasa.pl 21a119244b

Divadelníci z Jurgova opäť aktívni

Dňa 6. apríla 2025 sa v hasičskej zbrojnici v Jurgove konalo divadelné predstavenie s názvom Matka, ktorá pod krížom stála, ktorú pripravila divadelná skupina Malí kombinatori. Hlavnou myšlienkou predstavenia bolo umučenie a smrť Ježiša Krista. Mladí divadelníci nacvičovali pod vedením pani Koszutovej. Hra sa stretla s veľkým záujmom obyvateľov obce. (aj, foto: FB Jurgów – Nasza Wieś, Janko Wojtas)

Dianie v Krempachoch

Na Kvetnú nedeľu sa v Krempachoch chystali oveľa skôr. Pár týždňov vopred sa schádzali členovia zboru, ktorý sa stretne len raz do roka a pripravuje spev pašií pod vedením Jozefa Lorenca. Spev bolo možné počuť na slovenskej bohoslužbe práve na kvetnú nedeľu, kedy sa pripomína

umučenie Ježiša Krista. Zasa v poobedňajších hodinách sa znázorňuje umučenie Krista počas krížovej cesty prechádzajúcej ulicami obce. Výjavy pripravujú obyvatelia obce spolu s členmi folklórneho súboru Zelený javor. (fp)

Kvetná nedeľa v Jurgove

Dňa 13. apríla sa na bohoslužbách vo farnosti sv. Sebastiána v Jurgove konala posviacka ratolestí pripravených

farníkmi od najmladších až po najstarších na pamiatku príchodu Krista do Jeruzalema. (aj, foto: FB Jurgów – Nasza Wieś)

Výstava v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej

V apríli a máji si môžete v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej pozrieť fotografie zaujímavých slovenských historických a kultúrnych pamiatok, či prírodných krás. Výstava venovaná propagácii unikátnych slovenských miest

eprasa.pl 21a119244b

sa koná v rámci XXXII. Dní slovenskej kultúry v Malopoľsku. (mm-m)

Program „Poupratuj s nami Malopoľsko“

Dňa 5. apríla sa v Gmine Jablonka konala akcia pod názvom – „Poupratuj s nami Malopoľsko“, ktorú inicioval Maršalkovský úrad Malopoľského kraja. Je potrebné poznamenať, že do akcie sa zapojilo viac ako 400 ľudí, vrátanie jednotiek dobrovoľných hasičských zborov a združení miestnych gazdiniek. Do kampane sa zapojili aj športové kluby, Poľovnícka asociácia „Ryś“ a obyvatelia Gminy Jablonka. Dobrovoľníci dostali vrecia na odpadky a ochranné rukavice. Zber odpadkov zabezpečila gmina. Celkovo sa zhromaždilo približne 8 ton odpadu, čím sa odľahčilo životné prostredie. (gf, foto: www.jablonka.pl)

Súťaž pre oravských speváko v

Dňa 14. apríla sa konal druhý ročník Súťaže oravských speváko v v Jablonke. Zorganizovala ju verejná knižnica v Jablonke v spolupráci so Základnou školou v Podsrní. Porota si vypočula 119 účinkujúcich. Pozornosť venovala správnemu výberu repertoáru, hudobnému prevedeniu, čistote zvuku, všeobecnému umeleckému dojmu. Hlavným cieľom je podpora a popularizácia tradície spevu,

ochrana a propagácia kultúrneho dedičstva hornej Oravy, a budovanie pocitu regionálnej príslušnosti, ako aj udržiavanie „čistoty“ folklóru Oravy pre mladšie generácie. (gf, foto: archív ZŠ v Podsrní)

Ako sa znečisťuje ovzdušie?

S touto témou sa zaoberali mladší žiaci vo Fridmane, ktorí sa v rámci prednášky o znečisťovaní ovzdušia, ako aj aktivitách zaručujúcich čistotu ovzdušia, ktoré dýchame dozvedeli niečo viac od ekoporadcov pôsobiacich v gmine. Prakticky sa učili triediť odpad. Zo stretnutia si odniesli malé črepníky, v ktorých im vyklíčia semiačka sosny a svoju vlastnú sadenicu budú môcť niekde vo svojom okolí zasadiť. (aj, foto zdroj: www.lapszenizne.pl)

Stolní tenisti LKS Orawa Jablonka ukončili sezónu

Stolní tenisti *LKS Orawa Jablonka* mali vynikajúcu sezónu 2024/2025, počas ktorej boli väčšinu času na čele tabuľky. Koncom apríla odohrali posledné zápasy, a to na domácej pôde, kde privítali najskôr *KTS Victoria Spytkowice II* a následne aj *KS Gorce Nowy Targ III*. Ak chceli pomýšľať na víťazstvo v lige, nesmeli v týchto dueloch zaváhať. V prvom z nich držali súperi s Oravcami krok až do ôsmej série, v ktorej vyrovnali na 4:4. Potom však už nasledovali len víťazstvá domácich, a tak si Jablončania z prvého zápasu pripísali víťazstvo 10:4. V druhom dueli bol vyrovnaný stav len do štvrtého kola a potom už Jablončania nepustili víťazstvo z rúk a vyhrali presvedčivo 11:3. Predchádzajúce dve prehry však nakoniec spôsobili, že ich na prvej priečke vystriedal *KS Turbacz Mszana Dolna*, s ktorým síce mali rovnaký počet bodov, ale horšie skóre. S dvadsiatimi siedmimi bodmi za trinásť víťazstiev, jednu remízu a dve porážky, tak nakoniec obsadili definitívne 2. miesto. Marcin Łowas sa stal so 100% úspešnosťou, keď vyhral deväť z deviatich zápasov, v ktorých stratil len jeden set, najúspešnejším hráčom ligy. (mm-m)

P.č.	Stolnotenisový klub	Z	V	R	P	B
1.	KS Turbacz Mszana Dolna	16	13	1	2	27
2.	**LKS Orawa Jablonka**	**16**	**13**	**1**	**2**	**27**
3.	UKS Metalka Nowy Targ	16	11	3	2	25
4.	KS Gorce Nowy Targ III	16	10	1	5	21
5.	KTS Victoria Spytkowice II	16	8	1	7	17
6.	Power Rangers Czarny Dunajec	16	6	1	9	13

eprasa.pl 21a119244b

Hravosť sa skrýva v nás

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Paulina Zarębczan

Deti majú v sebe prirodzenú hravosť, ktorú využívajú bežne. Keď sa začnú hrať alebo niečo robiť pohlcuje to ich celú pozornosť. Neradi sa odpútajú od toho čomu sa práve venujú, ba ani nechcú prestať to robiť, keďže sa im zdá, že kvôli tomu prídu o niečo pekné. S ochotou sa púšťajú do nových vecí a to im prináša veľa radosti a energie. Majú radi hry a zábavy i nové výzvy a to im umožňuje práve účasť na tvorivých dielňach v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej.

Tam vždy na nich čakajú nové nápady, návrhy a tvorivé aktivity. Vďaka nim účastníci dielní odhaľujú v sebe hravosť a napĺňajú týmto svoje potreby. Vedúca Paulina Zarębczanová sa snaží mať pre deti viaceré zaujímavé koncepty na hry, zábavy a tvorivé dielne. Ako prízvukuje, deti potrebujú pestrú paletu nápadov, z ktorých si zvolia tie, ktoré sa im najviac páčia. Dôležité je, aby výber bol spontánny a vtedy je každá úloha hrou a v nej je najdôležitejšie výborne sa zabávať na tom, čo sa robí. Dopredu sa s deťmi dohodnú na tom, čomu sa budú venovať a to už im dáva impulz k rozhodnutiu vrátiť sa opäť na aktivity do Centra slovenskej kultúry. Pričom očakávanie na ne sa zdá deťom príliš zdĺhavé. Pekné je aj to, že sa účastníci dielní vedia kreatívne vyjadrovať. – *Zaujímavé je aj to, že občas máme,* – podotýka Paulina, – *hru, ktorá skrsne v deťoch momentálne. Nebola pripravená dopredu a oni si ju vedia prispôsobiť, vyjadrujú pritom svoje momentálne citové rozpoloženie. Zdá sa mi, že hravosť je v deťoch skrytá a keď sa naskytne dobrá príležitosť hneď sa objaví, čo deťom závidím, lebo nám dospelým je ťažšie mať hravé nastavenie mysle. V uplynulom mesiaci sme sa venovali mnohým zaujímavým a veselým aktivitám. Spomeniem aspoň tvorbu antistresových hračiek, či mobilov. Záujem o účasť bol veľký, preto som musela usporiadať dva termíny realizácie tvorivých dielní, aby sa všetci záujemcovia mohli zúčastniť na aktivitách. Potešil ma záujem zo strany detí a ústretovosť i ochota spolupráce zo strany rodičov, keďže niektoré materiály potrebné na výrobu hračiek deti doniesli z domu. Spolu s deťmi sme sa zapojili do výzvy Malopoľského detského hospicu s názvom Deň detí a zbierame pastelky, hygienické potreby a ďalšie veci, ktoré dúfame pomôžu zlepšiť nevyliečiteľné chorým deťom ich náladu. Deti sa pri tom učia, že aj malé gesto môže pomôcť.*

Výroba antistresových hračiek priniesla účastníkom dielní veľa radosti a veselosti, pritom zhromaždila veľký počet záujemcov. Najskôr si deti pripravili pestrofarebné pomôcky, o. i. balóny, škrob, fixky, šnúrky, stuhy a pustili sa do práce. Ako uviedli, najťažšie bolo naplniť balón škrobom, no šikovne im napovedala vedúca Paulina, že najľahšie si to urobia prostredníctvom do polovice odrezanej plastovej fľaše, kde namiesto vrchnáka pripevnia balón a takto nasypú škrob. Keď už bol balón s náplňou tak si ho mohli zaviazať šnúrkou a vyzdobiť fixkami ako sa im páčilo. Postupne vznikali roztopašní ľudkovia. Deti ich stláčali a oni k ním robili všelijaké veselé výrazy tváre, čomu sa smiali a ukazovali ich ďalším účastníkom dielní. Je to neveľká hračka, ktorá vniesla do detského sveta veľa veselosti. Pričom sa deti tešili o to viac, že si ju vlastnoručne vyrobili. Hrdo svoje výtvory ukazovali rodičom, ktorí pre nich prichádzali po ukončených tvorivých dielní.

Keďže už je pekné počasie, tak sa začali v Centre slovenskej kultúry aj aktivity vo voľnom priestranstve. Deti si mohli aj doniesť svoje hry, športové náradie a takto spolu sa venovali rozličným hrám. Páčilo sa im, že sa mohli pohybovať a rozcvičiť sa vonku. Deti si doniesli aj niečo na pitie so sebou, keďže pohyb a dobrá zábava ich rýchlo robila smädnými.

Druhou témou na tvorivých dielňach bola tvorba môjho squishy mobilu čiže mäkkého mobilu, ktorý je určite prijateľnejší pre deti než skutočný. Opäť sa dielne tešili veľkému záujmu a zhromaždili veľa účastníkov. Na začiatku sa deti dozvedeli, čo je to a ako sa to vyhotovuje. Na pracovných stoloch mali pripravené materiály a pustili sa do práce. Na biele papiere si najskôr kreslili tvar mobilu a potom do neho si urobili ikonky ako v smartfóne. Pekné farebné

kresby zalepili priesvitnou lepiacou páskou a vnútro naplnili vatou alebo plastovými vreckami, ktoré mali po rozbalení rozličných vecí k dispozícií. Všetko to zalepili a hračku mali pripravenú. Vznikli takto jedinečné mobilné telefóny, ktoré tešili oči svojich tvorcov. Deti ich mohli stláčať a hrali sa na rozhovory cez nich. Určite sú oveľa prijateľnejšie pre deti od tých skutočných, ktoré pohlcujú nielen ich čas, ale i pozornosť.

Ako je zrejmé z predchádzajúcich riadkov, nebolo potrebné veľa vecí len chuť do spoločnej tvorby a vznikli pekné veci a hlavne účastníci aktivít ukázali svoju vynachádzavosť a hravosť vo svojom prístupe k tomu, čo robili a ako vedeli využiť každú aktivitu vo svoj prospech.

Podľa informácií vieme, že nákup materiálov na tvorivé aktivity pre deti je čiastočne hradený aj z podpory získanej z Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí. ■

eprasa.pl 21a115

Deťom sa na páračkach páčilo

Ako voľakedy vyzerali autentické páračky?

autor | Grażyna Falatová

foto | G. Falatová, archív redakcie Život

V dnešnej dobe už veľmi zriedkavo môžeme stretnúť kŕdeľ husí pred nejakým domom na dedine, čo voľakedy bolo normou. Každá gazdiná chovala husi, aby mala perie a páperie na paplóny i vankúše.

Krajan Eduard Prilinský z Podvlku hovorí, že v súčasnosti už je pomaly ťažko uzrieť koňa, kravu a nieto husi. Podotýka, že už dnes deti nerozoznávajú domáce zvieratá a keď vidia kravu tak sa jej najčastejšie boja. Starší ľudia sa nemôžu s tým zmieriť, že gazdovstvá zanikajú, pretože oni boli zvyknutí na to, že to bol základ života na dedine. Ich každodenné povinnosti boli spojené so starostlivosťou o domáce zvieratá. Tomu sa venovali a prechádzalo to z generácie na generáciu.

Dlhé zimné večery sa ženy schádzali na tzv. „páračkách“. Takto si krátili čas a pritom si rozprávali rôznorodé historky, veľmi často strašidelné. Deti sa vtedy veľmi báli, ak náhodou započuli tie rozprávania. Svietilo sa petrolejovou lampou, keďže ešte nebola elektrina. Častokrát sa na páračkách rozprávalo o duchoch, že niekto videl nejakú mátohu, alebo sa niekomu niečo neobvykle prihodilo. Boli to rozličné historky, napríklad ako niekoho niečo viedlo po lese a nebol schopný z toho lesa vyjsť a podobne. Ženy počas páračiek tiež radi spievali.

Ak sa páračky konali počas adventu boli bez hudby a bez tanca. Gazdiná, ktorá chcela usporiadať páračky, pozývala ženy a dievčatá na šklbanie peria. Na stoloch a laviciach sa rozložilo perie, ktoré sa potom dralo do hlinených misiek, alebo malých sít. Tieto činnosti prospeli aj všelijakým rozprávaniam a klebetám. Páračky sa organizovali aj mimo obdobia adventu, obvykle ale už prebiehali so spevom počas práce a po ukončení činnosti sa bežne konala tancovačka.

Krajanka Genovéva Prilinská vraví, že sa páračky usporadúvali z rôznych príčin. Napríklad z tohto dôvodu, aby si mohli ľudia odpočinúť po práci, zrelaxovať sa a takto si aj krátili dlhé zimné večery vo vzájomnej spoločnosti. Páračky sa konali aj preto, aby sa pripravilo perie na budúce veno mladuchy. Tým venom boli podľa tradície periny a vankúše. Tie dostávali dievčatá pri vydaji. Voľakedy neboli také možnosti, ako dnes, že sa v obchode nakúpila

Manželia Genvovéva a Eduard Prilinskí z Podvlku

eprasa.pl 21a119244b

Skúsené krajanky z Oravy párajú perie

Genovéva Prilinská odovzdáva tradíciu o páračkách vnučatám

Perie poletuje ako sneh z oblohy

perina či vankúše. Ľudia žili z toho, čo si sami vypestovali na roli a vyhotovili vlastnoručne.

Dávnejšie, dodáva krajan Eduard, boli dva druhy páračiek – tzv. *„babské“* bez hudby a páračky pre mladých. Pre mladých to bola výborná príležitosť na to, aby sa devy a mládenci stretli. Keď dievčatá dokončili páračky častokrát prichádzali mládenci s muzikou, s akordeónom. Mladí sa tak mohli vzájomne spoznávať a nezriedka si aj takto zvolili budúcu manželku či manžela.

Televízory voľakedy neboli a páračky ponúkali príležitosť stretnúť sa a porozprávať sa a popritom sa vykonalo kus dobrej práce. Tie páračky, by sa dnešnými slovami dalo povedať, boli akýmsi integračným stretnutím, ktoré združovalo ľudí. Podľa slov krajana Eduarda, ľudia sa vždy tešili na páračky a chodili na ne s radosťou. To bola už taká tradícia. Nielen mladí, ale aj starší mali v obľube páračky. Bolo veselo, schádzali sa starší aj mladší, rozprávali o svojich problémoch, o svojich starostiach, pospievali. Vždy na páračkách bolo aj občerstvenie. Zvyklo sa tam piť čaj, jedli sa šišky a koláče. Posedenia boli do polnoci alebo aj dlhšie. Keď sa napočúvali rozličných strašidelných historiek, potom sa aj báli ísť domov.

Krajanka Genovéva dodáva, že jej mama často chodievala na páračky, preto lebo ju vždy pozývali. Vedela rozprávať rôzne príbehy a ľudia sa vždy do nich s ochotou započúvali. Bola veľmi známa na dedine, pretože ju ľudia volali robiť masáže. Mala veľmi dobrú pamäť až do neskorej staroby. Dokázala si zapamätať veľké množstvo rôznorodých príbehov. Jeden z týchto príbehov je o tom, ako diabol chcel rozhádať staré harmonické manželstvo. Je to autentický príbeh, ktorý sa rozprával na páračkách:

„Diabol chcel rozhádať manželstvo, ktoré žilo v harmónií a zhode celé roky. Skúšal to rôznymi spôsobmi, ale vôbec sa mu to nedarilo. Prišla k nemu stará baba a povedala mu, že ona ich rozháda, ak jej kúpi červené črievičky, ktoré videla v obchode.

Najprv stará baba prišla za mužom, ktorý pracoval v lese a povedala mu: Ty tu ťažko pracuješ, drevo rúbeš a tvoja manželka sa za tvojim chrbtom schádza a flirtuje s inými mužmi.

Následne potom stará baba išla za ženou z toho manželského páru a narozprávala jej, že Ty biedna sa tu o všetko staráš o dobytok, o kravy, varíš manželovi jedlo a tvoj manžel flirtuje s inými ženami a stretáva sa s nimi v lese.

Prichádza muž domov a hovorí so ženou a vyčíta jej zlé správanie. Manželka taktiež začína vyčítať manželovi jeho správanie. Vyčíta mu, čo on vyrába v lese.

Starej babe sa nakoniec podarilo rozhádať harmonické manželstvo, ktoré cele roky žilo v zhode. Tento príbeh poukazuje na to, ako sa vypĺňa príslovie – Kde čert nemôže nič vykonať, tam pošle starú babu.

Potom čert doniesol starej babe červené črievičky a podával jej ich na dlhej žrdi, lebo sa veľmi bál priblížiť sa k nej“.

Krajanka Genovéva hovorí, že voľakedy bolo veľmi veselo. Nebol rozhlas ani televízia a ľudia sa tešili, vzájomne sa často navštevovali a správali sa k sebe veľmi priateľsky. Dôležité je aj to, že si vzájomne veľmi pomáhali. Pomáhali jeden druhému napríklad pri rúbaní dreva, stavbe domu, či práci v poli. Jeden pre druhého boli oporou. Dobre spolunažívali, dnes už tomu tak nie je.

Ďakujeme manželom Prilinským za spomienky na páračky a spoločný rozhovor. Ako vidíme, sú veci, ktoré odchádzajú do zabudnutia, ale práve preto v Slovenskom dome v Podvlku sa na jeseň schádzajú krajania a spolu si pripomínajú práve páračky. Je to pekná iniciatíva, ktorá ukazuje mladším generáciám zvyk párania peria a popritom oživuje spomienky starších ľudí a prospeje výbornej zábave. Krajania si spolu zaspomínajú, zaspievajú a rozveselia sa. Deti a mládež šantia a perie poletuje po celej klubovni. ■

Oparané perie sa naložilo do oblečky

eprasa.pl 21a119244b

Slovensko v srdci, vedomosti v hlave

autor | Milica Majeriková-Molitoris
foto | Agáta Jendžejčíková, Milica Majeriková-Molitoris

Slovenský dom v Kacvíne sa koncom apríla, tak ako každoročne, stal miestom, v ktorom si žiaci navštevujúci vyučovanie slovenského jazyka zmerali svoje vedomosti o Slovensku – vlasti svojich predkov. Súťaže sa v tomto roku zúčastnili štyri trojčlenné družstvá zo základných škôl v Jurgove, Novej Belej, Krempachoch a nechýbali samozrejme ani súťažiaci z domáceho Kacvína.

Súťažiacich a pedagógov privítala v Slovenskom dome jeho vedúca a predsedníčka MS SSP D. Radecká

V úvode sa prítomným prihovoril gen. tajomník ÚV SSP Ľ. Molitoris

Deti a mládež, pedagógov i ďalších divákov privítala v Slovenskom dome jeho vedúca a predsedníčka Miestnej skupiny Spolku Slovákov v Kacvíne Daniela Radecká, ktorá sa zároveň postarala o to, aby sa tu všetci cítili príjemne. Pripravená, vyzdobená a vykúrená sála i chutné občerstvenie – to všetko na hostí čakalo po príchode.

Po nej sa slova ujal generálny tajomník Spolku Slovákov v Poľsku Ľudomír Molitoris. Vo svojom krátkom príhovore ocenil prácu učiteľov i žiakov, ktorí sa na súťaž pripravovali, pričom prezentoval tiež možnosť ďalšieho štúdia na slovenských stredných školách spolu s možnosťou poskytnutia štipendia.

Potom už súťažiaci zasadli na svoje miesta a zápolenie mohlo začať. V základnej časti odpovedali celkovo na desať otázok z geografie, štátnych symbolov, naj... o Slovensku, osobností, administratívy, štátoprávneho usporiadania, histórie i súčasnosti Slovenska, ako aj z regiónov severného Spiša a hornej Oravy či Spolku Slovákov v Poľsku.

Ich vedomosti hodnotila odborná porota, v ktorej v tomto roku zasadol podpredseda SSP Dominik Surma spoločne s gen. tajomníkom SSP Ľudomírom Molitorisom a vedúcou Slovenského domu a predsedníčkou MS SSP v Kacvíne Danielou Radeckou.

Súboj bol napínavý do poslednej chvíle, najmä ten o prvé miesto, ktorý viedli žiaci zo základných škôl v Jurgove a Kacvíne. Obe družstvá na prvých päť otázok zodpovedali správne a až pri šiestej úlohe prvýkrát zaváhali Jurgovčania. Pri siedmej otázke si však role vymenili, keď tentokrát nevedeli správnu odpoveď Kacvínčania. Ôsmu otázku nezodpovedalo ani jedno družstvo, no potom sa už do konca základnej časti ani jedno nezmýlilo, a tak mali oba zhodne po osem bodov. Rozhodnúť sa teda muselo v tzv. rozstrele.

V ňom mali väčšie šťastie Jurgovčania a ich družstvo v zložení Nadia Baranová, Klaudia Sołtysová a František Wojtas, ktoré sa pripravovalo pod vedením pani učiteľky Anny Soltýšovej, sa tak stalo víťazom tohto ročníka vedomostnej súťaže Poznaj Slovensko – vlasť svojich predkov.

Správnosť odpovedí posudzovala porota v zložení: D. Radecká, Ľ. Molitoris a D. Surma

Druhé miesto obsadili už spomínaní Kacvínčania, ktorí rovnako preukázali, že majú o Slovensku a Slovákoch v Poľsku výborné vedomosti. Družstvo súťažilo v zložení Zuzana Molitorisová, Daria Szyszkowiczová a Damián Dlhý, pričom na súťaž ich pripravovala pani učiteľka Alžbeta Górová. Hoci tesne pred podujatím odišla na plánovanú operáciu, dokázala ich motivovať a samotní žiaci následne preukázali svoju nezlomnú vôľu, prípravu zavŕšili a dosiahli skvelý výsledok.

O tretie miesto zviedli súboj súťažiaci zo základných škôl v Krempachoch a Novej Belej. Krempašania, ktorých pripravoval pán učiteľ Marek Bryja, súťažili v zložení Natália Lorencová, Karolína Podobová a Lukáš Kaczmarczyk. Súťaž veru nezačali najlepšie a na prvé tri úlohy nenašli správne

Posledné prípravy pred súťažou

eprasa.pl 21.10.2014

Jurgovčania sa oboznamujú s otázkou

Sústredené Novobeľančanky

odpovede. Následne však mali skvelý finiš, keď správne zodpovedali šesť za sebou idúcich otázok, čo bolo o jednu viac ako družstvo zo základnej školy v Novej Belej. To sa pripravovalo pod vedením pani učiteliek Žofie Brawiakovej a Beáty Florczykovej, pričom školu reprezentovali Nikola Bednarczyková, Zuzana Cerwasová a Magdaléna Kromková. Na rozdiel od minulého ročníka, v ktorom sa tešili z víťazstva, im tak v tomto roku nakoniec pripadlo štvrté miesto.

Záver podujatia patril už tradične oceňovaniu súťažiacich. Diplomy i vecné ceny žiakom odovzdali členovia poroty. Celkoví víťazi, ktorými boli v tomto roku už spomínaní žiaci zo základnej školy v Jurgove, si odniesli taktiež ocenenia venované honorárnym konzulom Slovenskej republiky v Zakopanom Wiesławom Wojasom. Spolku ich doručil deťom už známy tajomník Jacek Sowa.

Všetkým súťažiacim, rodičom i pedagógom patrí veľká vďaka za udržiavanie slovenskosti i vytváranie pozitívneho vzťahu k vlasti svojich predkov a pevne veríme, že v budúcom roku sa zúčastnia aj súťažiaci z ďalších základných škôl, v ktorých sa vyučuje slovenský jazyk. ■

Výsledky vedomostnej súťaže Poznaj Slovensko – vlasť svojich predkov

1. miesto: Základná škola v Jurgove – družstvo v zložení Nadia Baranová, Klaudia Sołtysová a František Wojtas pripravovala pani učiteľka Anna Soltýšová

2. miesto: Základná škola v Kacvíne – družstvo v zložení Zuzana Molitorisová, Daria Szyszkowiczová a Damián Dlhý pripravovala pani učiteľka Alžbeta Górová

3. miesto: Základná škola v Krempachoch – družstvo v zložení Natália Lorencová, Karolína Podobová a Lukáš Kaczmarczyk pripravoval pán učiteľ Marek Bryja

4. miesto: Základná škola v Novej Belej – družstvo v zložení Nikola Bednarczyková, Zuzana Cerwasová a Magdaléna Kromková pripravovali pani učiteľky Žofia Brawiaková a Beáta Florczyková

eprasa.pl 21a119244b

Bratislavská deklarácia

V prvej polovici apríla Slovensko hostilo v Bratislave prestížne podujatie – zasadnutie Rady predsedov Valného zhromaždenia Organizácie spojených národov. Tie sa konajú trikrát do roka, vždy v inej krajine, z ktorej pochádzal niektorý z bývalých predsedov. Výsledkom dvojdňového rokovania bolo prijatie Bratislavskej deklarácie, ktorá sa

Foto FB

zaoberá vojnou na Ukrajine, konfliktom na Blízkom východe, problematikou klimatickej zmeny, posilnením úlohy mladých ľudí a nediskriminácie žien. Rada v nej odsúdila útok Hamasu na Izrael, ako aj následnú izraelskú vojenskú operáciu v Gaze, ktorá spôsobila humanitárnu katastrofu. Vyzvala na prepustenie všetkých rukojemníkov a podporila mierové iniciatívy založené na dvojštátnom riešení konfliktu. V prípade vojny na Ukrajine deklarácia apeluje na diplomatické riešenie a implementáciu príméria. (mm-m)

Iniciatíva Trojmoria

Koncom apríla sa slovenský prezident Peter Pellegrini zúčastnil vo Varšave samitu Iniciatívy Trojmoria, ktorá združuje 13 krajín medzi Baltským, Jadranským a Čiernym morom. Prezidenti diskutovali najma o bezpečnosti re-

Foto FB

giónu i o rozvoji bezpečnostnej, energetickej a dopravnej infraštruktúry. (mm-m)

Slovenská vláda zasadala na Pohroní

V rámci tradičných výjazdových rokovaní zasadala počas posledného aprílového dňa slovenská vláda v pohronskej obci Malá Lehota, kde sa zaoberala problémami obcí a miest okresov Banská Štiavnica, Žarnovica a Banská Bystrica. Na rôzne projekty v týchto regiónoch vyčlenila 1 116 000 eur, pričom sa tiež zaviazala v rámci príslušných rezortov zabezpečiť realizáciu opravy či dobudovanie

Foto FB

niektorých úsekov ciest, špecifické prístroje pre Hasičský a záchranný zbor do ulíc mestskej pamiatkovej rezervácie lokality UNESCO Banská Štiavnica, ako aj zvýšiť povedomie o Banskej Štiavnici a jej Banskej akadémii ako o jednom z najstarších miest technického vzdelávania v Európe. (mm-m)

Návšteva maďarského premiéra na Slovensku

Koncom apríla navštívil Slovensko maďarský premiér Viktor Orbán, ktorý sa stretol so svojím slovenským náprotivkom Róbertom Ficom i prezidentom Petrom Pelleg-

Foto FB

rinim. Témou rozhovorov bola zahraničnopolitická situácia a vzájomné vzťahy v oblasti politickej, hospodárskej i kultúrnej. (mm-m)

Obmedzenie hraničných priechodov s Poľskom

Vzhľadom na výskyt slintačky a krívačky na Slovensku Poľsko obmedzilo vjazd vozidiel prevážajúcich párnokopytníky i predmety, ktoré môžu vyššie uvedené ochorenie prenášať na tri hraničné priechody. S takýmto tovarom možno teda prejsť len cez priechody DK S52 – Cieszyn, Diaľnica A1 – Gorzyczki a DK S1 – Zwardoň – Laliky/Skalité. (mm-m)

eprasa.pl 21a119244b

Hlava štátu najľudnatejšej krajiny na Slovensku

V apríli navštívila Slovensko taktiež prezidentka najľudnatejšej krajiny sveta Indie Draupadí Maurmúová s delegáciou. Počas návštevy podpísala so svojim slovenským náprotivkom dve memorandá o porozumení v oblasti diplomacie a hospodárstva. Bolo otvorené tiež slovensko-indické biznis fórum a hovorilo sa o posilňovaní bilaterálnych vzťahov v obchode, investíciách, technológiách, obrane, vesmíru, jadrovej spolupráce a kultúry. (mm-m)

Foto FB

Nová linka pomoci 116117

Ak sa chystáte na Slovensko, uložte si do svojho mobilu okrem čísla tradičnej tiesňovej linky 155 aj telefónne číslo 116117. Ide o nové číslo linky pomoci, ktorá od 15. apríla slúži pre neurgentné stavy, teda pri riešení menej naliehavých zdravotných problémov, ktoré si nevyžadujú okamžitý zásah záchrannej služby. Ide napríklad o konzultácie zdravotného stavu, odporúčania na vhodné zdravotnícke zariadenie alebo na organizáciu plánovaných medziklinických transportov. (mm-m)

Nová národná nemocnica

Na Slovensku by mala vyrásť nová národná nemocnica, ktorá bude niesť meno generála Milana Rastislava Štefánika. Oznámili to predstavitelia slovenských ministerstiev zdravotníctva a obrany, ktorý budú realizovať tento projekt spoločne. V spomínanej nemocnici by malo byť 950 lôžok, 23 operačných sál, 150 ambulancií a ďalšie kompletné vyšetrovacie i liečebné zložky, pričom by mala poskytovať komplexnú starostlivosť, bez potreby zbytočného presúvania pacienta medzi pracoviskami. Zároveň sa predpokladá, že bude slúžiť aj pre potreby medicínskej výučby, vedy a výskumu. (mm-m)

Novela zákona o neziskových organizáciách

V polovici apríla poslanci Národnej rady Slovenskej republiky schválili novelu zákona o neziskových organizáciách. Tá prináša pre organizácie, nadácie i združenia s ročným príjmom nad 35-tisíc eur povinnosť vypracúvať výkaz o transparentnosti, v ktorom majú byť uvedené informácie o osobách prispievajúcich na činnosť viac ako 5000 eur za rok. Mimovládne neziskové organizácie, ktorým bol poskytnutý jednorazový príspevok z verejných zdrojov v sume najmenej 3330 eur alebo v rámci jedného roka dostali verejné zdroje v úhrnnej zmluve najmenej 10 000 eur budú povinné sprístupňovať informácie o hospodárení s verejnými prostriedkami. (mm-m)

Africký mor ošípaných

Okrem slintačky a krívačky sa na Slovensku objavil aj africký mor ošípaných, ktorý prenášajú najmä diviaky. Tie môžu preniesť chorobu buď priamo alebo prostredníctvom hlodavcov či hmyzu. Začiatkom mája sa choroba objavila v okrese Levice, kde v jej dôsledku budú musieť zlikvidovať farmu s takmer 19-tisíc kusmi ošípaných. (mm-m)

eprasa.pl 21a119244b

Katarína Garberová

Zásady organistov

Vykradnúť sa v noci z domu bola hračka. To znamená, že ma skoro prichytila polonámesačná ségra, na smrť som vystrašil tatka – workoholika, ktorý zaspal nad vypisovaním účteniek z práce a privrel som si členok do dvier skrine, keď som hľadal kľúče od auta. Ako vravím, úplná malina.

Späť k veci. Keď som konečne hodil do kufra batoh s krompáčom a lopatou, všetko dopredu nachystané pri bránke za ozdobným krom a usadil sa za volantom, bolo už krátko po pol dvanástej a ja som si mohol v pokoji vydýchnuť. Najotravnejšiu časť úteku som mal za sebou. Vložil som kľúče do zapaľovania a s nemalou ľútosťou naštartoval. Tajne som sa učil šoférovať a jediný, kto dnes uvidí výsledok, budem ja; a ten biely prízrak, čo sa z ničoho nič zjavil pred autom.

Počkať, čo? ... Bubák!!!

„Ty chceš zdrhnúť bezo mňa?“

Strašidlo si urazene založilo ruky vbok: „Teraz si sa ma fakt veľmi dotkol.“

Okamžite som spoznal známy hlas: „Vlado?!“

„Áno, to som ja,“ otrávene prikývol môj kamoš, sused a syn miestneho kantora v jednom, ,,čo si o mne myslíš?“

Prevrátil som očami hundrúc si popod nos: „Nechci vedieť.“

„Prosím?!“

Skoro som sa zasmial a potľapkal sedadlo spolujazdca: „Tak teda sadaj!“ Viditeľne sa potešil a už bol takmer vo vnútri, keď ho osvietila desivá myšlienka: „Momentík, ale nepovedal si, že budeš šoférovať!“

Z očí som mu vyčítal paniku, ktorá zľahka pošteklila moje pokušenie trochu ho postrašiť.

Auto nečakane naštartovalo, prudko sa trhlo vpred a skapalo. Vlado zajačal tak vysoko, že prekonal dokonca moju spolužiačku Mašu, ktorej som raz pustil do vlasov nočného motýľa. Po minúte som ho oslobodil, lebo mi ho prišlo ľúto. Taký krik!

Kamarát konečne dojačal a rozčúlene si ma premeral: „To si urobil naschvál!“

„Prepáč,“ skúsil som žiadať o odpustenie so všetkou vážnosťou, no jemnému pochechtávaniu som sa neubránil, „nechám ťa kerovať, až pôjdeme z okresu. Platí?“

Rozžiaril sa ako obchodíky na Vianoce: „Platí.“

Nevôľa ho prešla. Výcvik hry na organe u ocinka ho naučil mnohým veciam. Odkedy s tým začal, prestal brať hnev za dlhodobú emóciu.

Okrem iného.

„No, predveď sa,“ vyzval ma, prisadol si a ja som sa podvedome vystrel. Narážal na náš vekový rozdiel – jemu chýbali do osemnástky dva mesiace, ja som mal šestnásť a pol. Zafrajerovať pred Vladom bolo kvôli tomu čoraz ťažšie, no nehodlal som šoférovanie auta zaradiť do kolónky „neúspešné“. Bez zádrheľov sme došli na Hlavnú a vtedy som si prvýkrát uvedomil, že som nedomyslel všetko. Auto druhýkrát zdochlo.

„Čo sa deje?“ zisťoval Vlado vyplašene a šúchal si narazenú bradu. Zabudol sa pripútať, inak by sa tomu vyhol.

„Zalez dozadu a tvár sa, že neexistuješ,“ sykol som. Zmohol sa iba na neinteligentnú odpoveď: „A prečo?“

„Poliši.“

Konečne si všimol červenomodré majáky a bez ďalších protestov sa hodil na zadné sedadlá.

„Čo tu robia?“ zamrmlal som si a vymýšľal plán.

„Merajú rýchlosť,“ šepol Vlado nápomocne, „strašia šoférov, pre ktorých neexistujú predpisy, kým im nehrozí pokuta.“

„Milé,“ zhodnotil som a znovu naštartoval. Cítil som sa ako na ihlách – opatrne som stláčal pedál a dúfal, že neupútam pozornosť pánov v službe. Skvelý plán, no nie? Ešte desať metrov... päť metrov... tri metre... jeden a pol metra... a bol som slobodný! Najradšej by som nechal auto od radosti zdochnúť aj tretíkrát, ale našťastie som mal dostatočne jasný úsudok na to, aby som si včas uvedomil, že je to zlý nápad a namiesto toho som pokračoval v jazde.

„To bolo tesné,“ skonštatoval Vlado za najbližšou zákrutou a preliezol dopredu, „skoro nás dostali. Človeče, tomuto sa hovorí adrenalín o polnoci! Kam ideme?“

Len čo sme totiž vyšli z mesta, zamieril som na poľnú cestu. Bola dosť hrboľatá a nedalo sa po nej ísť rýchlejšie než dvadsiatkou. „K lesu,“ odvetil som cvakajúc zubami. Kamoš sa dosť prekvapujúco po zvyšok cesty už nič nepýtal. Po štvrťhodine sme sa dodrgľovali až k lesu. Čakal som sťažnosti týkajúce sa boľavého zadku, ale rovnako som mohol čakať vpád mimozemšťanov.

„Joj, dobrá masáž pred spaním! Au.“ ... Skoro.

Prevrátil som očami, ale dobrá nálada ma opustila. Niečo ma škrabalo v hrdle. Vybalil som z kufra vak, krompáč a lopatu. Vlado ihneď vyňuchal zmenu mojich pocitov: „Hej, človeče? Čo sa deje?“

„Ideme kopať hrob.“

„Kopať hrob?!“ vyskočil, „koho si zabil, človeče?“

Namiesto odpovede som našiel pekné miesto pod trpasličím dubom a začal rýľovať zem.

„Dokelu, ty to myslíš vážne,“ hvizdol nakoniec a mlčky sa prizeral mojej robote.

Po chvíli som odložil krompáč nabok, rozmrvenú hlinu som lopatou vyberal a tvaroval v zemi kvádrovú dieru. Bolesť v hrudi sa znovu dostavila a hoci som ju celý deň ignoroval, žartoval, smial sa, nič nepomáhalo. Až kopanie mi prinieslo fyzickú úľavu, ktorú som nedokázal nájsť.

„Bude meter hĺbky stačiť?“ hlesol som do vzduchu. Vlado mlčky prikývol. Z batoha som vybral Micku. Kantorov syn pri pohľade na jej bezduché telíčko stuhol.

„To nie je vaša mačka?“ opýtal sa roztrasene.

„Uhm. Dnes ju zrazilo auto,“ potvrdil som neprítomne, „rodičia sa nevedeli dohodnúť, čo s... ňou, tak som musel niečo podniknúť.“ Viacmenej som si ju zaobstaral pred dvoma rokmi, keď mama uvažovala nad rozvodom. Nakoniec k nemu nedošlo, ale sestra Nina všetok ten stres nezvládala. Micka bola dar z neba, čo sa nám zjavil v podobe túlavej mačky na strome, kam ušla pred nejakým psom. Svoju úlohu antistresovej hračky plnila svedomito; až do

eprasa.pl 21a119244b

Foto: zdroj internet

dnešného rána. Položil som ju na dno hrobčeka a pomaly ju zasypával. Smútok sa mi zauzlil v žalúdku.

„Mám predniesť pohrebnú reč?“ ponúkol zachrípnuto Vlado.

S Mickou sa nevídali často, no vedeli sa rešpektovať a ešte radšej sa spolu naťahovali. Neprítomne som súhlasil a môj dobrý kamarát si odkašľal: „Nuž, teda, Micka z Pálivcových domu na Jesennej ulici bola odvážne, zvedavé a nebojácne mačiatko...“

„Už nebola mačiatko,“ prerušil som ho.

„Teda dospelá mačka, odvážna a hravá...“

„Skôr elegantná a mačkovsky lenivá,“ namietol som unavene.

„Teda nie mačiatko Micka, lenivý zlatúšik domu Pálivcových nás dnes v tento tragicky krásny deň opustil. S láskou budeme spomínať na jej pazúriky, ktorými nás dodriapala do krvi, jej ostré zúbky a drapľavý jazýček, s ktorými nám ochutnávala prsty...“

„To robila vankúšom a gauču,“ šepol som trasľavo. Vladove slová padali na úrodnú pôdu môjho rozcíteného srdca. „Bola dobre vychovaná.“

„A ja som čo?“ Vladovi pohoršene vyskočilo obočie nahor: „Nebodaj tiež vankúš? Ech, dobre, takto to ďalej nepôjde.“ Zamyslene sa odmlčal a spustil: „Môj otec ma naučil veľa vecí: byť čestný, nelajdáčiť sa, mať poriadok v izbe, chovať sa slušne k dámam a ako bonus dve zásady, bez ktorých sa nikto nestane dobrým organistom: Vždy pripravený!

Mačky sú fascinujúce v tom, že sú vždy pripravené. Keď padajú, stihnú doskočiť na štyri, neujde im mucha, ak ich niečo v spánku vyruší, hneď sú v strehu.“

Zachichotal sa: „Mačky by boli za organom skvelé... Pardon, už mlčím. Naučila nás, ako sa volá, Micka – byť vždy pripravenými? Ak áno, niet za čím smútiť, lebo splnila svoju misiu. Ak nie, učme sa my, biedni ľudkovia, od ducha tejto zosnulej mačky, ako sa nenechať prekvapiť osudom!“

Nehanebne som slzil a udupával hrob. Potom som si zmorene čupol vedľa. Vlado však ešte neskočil: „Druhou zásadou správneho organistu je: Nikdy never kňazovi! Ak vám niekedy povedali, že zvieratá nemajú nebo, vedzte, že podľa kantorského poriadku to nie je pravda. Micka je niekde tam hore, vysoko nad nami, je šťastná a stráži nás. Kiež sa s tebou stretneme po smrti, Micka! Buď zbohom!“ Vlado sa úplne nechal strhnúť svojím prednesom a zamával čistej nočnej oblohe. Bez váhania som sa k nemu pridal.

Chvíľu bolo ticho. „To je tá najzvláštnejšia vec, akú som kedy v živote urobil,“ priznal sa nakoniec, škrabúc si zátylok a ja som sa cez slzy usmial. Vlado vytiahol z vrecka balíček hygienických vreckoviek: „Vždy pripravený! Na, ber si, Peťo!“

Vďačne som sa vysmrkal a zhlboka si vzdychol: „Poďme domov.“

„Domov?! Išiel som s tebou, lebo som si myslel, že zdŕhaš z domu a kamoši robia hlúposti spoločne... a ty mi spravíš toto?!“ Hromžil si popod nos, kým som mu úprimne nepoďakoval, že predniesol Micke takú krásnu pohrebnú reč. Vtedy sa na mňa vážne pozrel, pochopil nevypovedané a chlapsky ma objal: „Kedykoľvek, človeče, kedykoľvek!“

Cestou domov som mu dovolil šoférovať. Nemal som však srdce poznamenať, že nezapnúť si bezpečnostný pás je presným opakom zásadovej „vždy pripravenosti“.

GARBEROVÁ, K.: Zásady organistov. In: *Mladá slovenská poviedka 2024. Zborník literárnych prác celoštátnej súťaže mladých autorov.* Dolný Kubín : Oravské kultúrne stredisko, 2024, s. 38-41.

eprasa.pl 21a119244b

Aktivity Slovenského inštitútu vo Varšave

Tlačová konferencia pred blížiacou sa letnou turistickou sezónou

V priestoroch Slovenského inštitútu vo Varšave sa 4. apríla 2025 uskutočnila tlačová konferencia, venovaná blížiacej sa letnej turistickej sezóne na Slovensku. Riaditeľ inštitútu Milan Novotný v úvodnom príhovore privítal zástupcov poľských médií a cestovných kancelárií na symbolickej „slovenskej pôde“ uprostred poľského hlavného mesta, vyslovil nádej, že čo najviac z nich, ako aj z ich čitateľov/klientov už v najbližších mesiacoch navštívi Slovenskú republiku aj „reálne“ a v stručnosti predstavil poslanie a ťažiskové aktivity inštitútu. Predstaviteľ Zahraničného zastúpenia Slovakia Travel v Poľsku Martin Pavlík následne prezentoval najvýznamnejšie slovenské letné

Tlacovka SACR

turistické lokality a spolu so zástupcami viacerých oblastných organizácií cestovného ruchu predstavil jednotlivé regióny, vrátane tohtoročných top-turistických atrakcií. Po premietnutí aktuálnych reklamných spotov o Slovensku nasledovali odpovede na početné otázky zástupcov poľských médií a cestovných kancelárií. Na záver sa v rámci turistického workshopu uskutočnili viaceré individuálne rozhovory predstaviteľov poľských cestovných kancelárií a médií s prítomnými zástupcami slovenského cestovného ruchu. (Ľudmila Miller)

Prelomové dielo česko-slovenskej kinematografie súčasťou medzinárodného festivalu vo Varšave

Vo varšavskom kine „Ziemia Obiecana“ (kino Národnej filmotéky/Audiovizuálneho inštitútu) bol 11. apríla 2025, v rámci medzinárodného projektu „Timeless Film Festival Warsaw“, uvedený film Štefana Uhera „Slnko v sieti“. Počas festivalu sa v priebehu týždňa (7.4.-13.4. 2025) v štyroch varšavských kinách uskutočnili projekcie vyše stovky „nadčasových filmových klasík“ z 28 krajín (okrem väčšiny európskych aj z Brazílie, Číny, Japonska, Kanady, Mexika a USA). Zaradenie prelomového diela česko-slovenskej

kinematografie, všeobecne označovaného za začiatok jej „zlatej éry“ (60. roky 20. storočia) do programu prestížneho medzinárodného festivalu zabezpečil Slovenský inštitút vo Varšave v spolupráci so Slovenským filmovým ústavom. (Monika Kalinowska)

V SI Varšava pokračuje dlhodobý cyklus prednášok z oblasti humanitných vied

V priestoroch Slovenského inštitútu vo Varšave sa 24. apríla 2025 uskutočnila prednáška Mgr. Anny Gálisovej, PhD., pod názvom „Rozumieme si? Slovenčina a čeština – podobnosti a rozdiely”. Lektorka slovenského jazyka na Jagelovskej univerzite v Krakove sa v úvodnej časti prednášky zamerala na historicko-spoločenský kontext vývoja oboch jazykov. Po poukázaní na podobnosti i rozdiely slovenčiny a češtiny, s dôrazom na obdobie spoločného štátu v 20. storočí, sa A. Gálisová venovala súčasným gramatickým, ortografickým i fonetickým podobnostiam a rozdielom oboch jazykov, čo doplnila zaujímavými ukážkami z oblasti filmu, literatúry, hudby i reklamy. Prednáška v zaplnenej galérii inštitútu zaujala pozornosť početných zástupcov varšavskej odbornej i laickej verejnosti, čoho dôkazom bola takmer hodinová následná diskusia. (Monika Kalinowska)

eprasa.pl 21a119244b

Zápisník včelára – máj

autor | Inga Majeriková

V máji kvitnú lúky i stromy, všetko príjemne rozvoniava a včelstvo, ktoré sa hromadne venuje znáške je v plnom rozpuku. Zhruba polovica včiel je zamestnaná vnútri v úli – stavia dielo, upratuje a stará sa o plod. Tieto tzv. letné včely sa rýchlo upracujú a po zhruba 3-6 týždňoch umierajú. Preto matka kladie cca 2 000 vajíčok denne. V súčasnosti už včelári nevyužívajú prirodzený pud včiel, t. j. rojenie a následný odchyt rojov na rozširovanie včelstiev. Medzi najobľúbenejšie metódy patrí tvorba odložencov, prípadne zmetencov, ktoré by mali pochádzať len zo zdravých a silných včelstiev. Vytvárame ich zvyčajne vtedy, keď pri kontrole nájdeme v úli veľa nových materských buniek na okraji rámikov a celý úľ je plný včiel. V prípade, že chceme spomaliť rozvoj včelstva, môžeme odchytávať peľ na peľochytové dná. Nezabúdame na včasné vkladanie medníkov. Pridávame rámiky s medzistienkami alebo celé nadstavky, aby mali včely miesto na plodovanie a ukladanie nektáru. Pravidelne kontrolujeme matečníky v úľoch, odstraňujeme nadbytočné trúdie bunky. Pripravíme dostatočný priestor na znášku. Priebežne kontrolujeme zdravotný stav včelstva.

Rojenie

Rojenie je najprirodzenejší spôsob rozmnožovania včelstva. Včelstvo sa pri ňom rozdelí na dve skupiny, pričom každá z nich musí mať matku alebo aspoň živú materskú bunku. V silnom včelstve je zvyčajne viac mladušiek ako je potrebné na výchovu plodu. Týmto sa vytvára prebytok kŕmnej kašičky, čo v podstate spustí rojenie. Keď včelstvo dosiahne vrchol rozvoja, sú všetky bunky zaplnené sladinou, peľom alebo plodom. Matka musí pre nedostatok prázdnych buniek plodovanie obmedzovať. Veľké množstvo mladušiek, ktoré sa denne liahne, nemôže použiť kŕmnu kasičku na kŕmenie plodu, a preto ňou kŕmi dospelé včely. Keď robotnice konzumujú kŕmnu kasičku, zväčšia sa im vaječníky a stávajú sa anatomickými trúdicami. Takéto včely zanedbávajú prácu, vylihujú na letáči a pripravujú sa na rojenie. Včelstvo je pripravené na rojenie vtedy, keď zaviečkuje prvú rojovú materskú bunku. Na druhý deň po jej zaviečkovaní vyletí z úľa roj.

Pri rannom rojení sa včely najčastejšie usadia do chumáča na blízky strom. Pokiaľ roj visí v tvare strapca, včely v ňom vytvárajú vetracie šachty, aby vetrali a chladili vnútro. Ak sa však včely vyroja k večeru letia hneď preč, aby si našli na noc úkryt. Pri chytaní roja treba chytiť matku a čo najviac včiel a umiestniť ich do rojáčika. Pred odchytom včely postriekame pomocou rozprašovača vody. Keď včely natiahnu vlhkosť, nemôžu toľko lietať a upokoja sa. Roj sa stiahne do chumáča a dá sa striasť do rojáčika. ■

Viete, že...

humínové kyseliny spôsobili doslova revolúciu vo včelárstve? Humínové kyseliny, ktoré majú na seba naviazaných najmenej 94 prvkov Mendelejevovej tabuľky sú bioaktívnou látkou pôdneho humusu. Bez ich prítomnosti v pôde nie je možná látková výmena rastlín či stromov. Tam, kde sa nevyskytujú, panuje len holá bezútešná púšť. Spoločnosť HUMAN, s. r. o. z Košíc ako jediná na svete disponuje know-how na aktivovanie humínových kyselín čisto prírodnou formou, bez využitia akýchkoľvek pridaných látok. Všetky ich výrobky sú v 100% prírodnej kvalite. Humínové látky získavajú ťažbou leonarditu z ložiska, ktoré je majetkom konzorcia firiem s účasťou spoločnosti HUMAN. Zo širokého spektra výrobkov je pre včely určený HUMAC® Natur AFM Liquid, ktorý je vhodný na každodenné preventívne podávanie, ako aj pri akútnych problémoch. Prípravok je možné primiešať do tekutého krmiva alebo do vody. Je vhodný na použitie pri zazimovaní včiel, ako aj jar na podporu ich rozvoja. Humínové kyseliny, ktoré majú antivírusové, antimikrobiálne a antioxidačné účinky, podporujú prirodzenú odolnosť včiel, oslabujú klieštika a pomáhajú znižovať jeho početnosť, posilňujú trávenie a metabolizmus včiel.

eprasa.pl 21a119244b

Výjazdové rokovanie Komisie národnostných a etnických menšín Snemu PR v Krakove

Dňa 14. apríla sa na Vojovodskom úrade v Krakove konalo 28. výjazdové rokovanie Komisie národnostných a etnických menšín Snemu Poľskej republiky. Stretli sa tam zástupcovia národnostných a etnických menšín, ktoré žijú na území Malopoľského kraja s poslancami, ako aj predstaviteľmi kancelárie ombudsmana, Ministerstva vnútra a administratívy PR i Ministerstva školstva PR, pracovníkmi a splnomocnencom malopoľského vojvodu pre národnostné menšiny, ako aj zástupcami polície. Stretnutiu predsedala poslankyňa Snemu PR pani Wanda Nowicka, predsedníčka Komisie, ktorá po úvodnom prejave odovzdala slovo zástupcovi Malopoľského vojvodu pánovi R. Śmiałkovi, ktorý uvítal všetkých na pôde krajského úradu a poprial úspešné rokovania. Po ňom sa slova ujala riaditeľka Oddelenia pre vierovyznania, národnostné menšiny a etnické skupiny Ministerstva vnútra a administratívy PR pani Katarzyna Kownacka a uviedla správu ministerstva ohľadne situácie jednotlivých menšín a etník obývajúcich územie Malopoľska. Neskôr slovo patrilo poradkyni Ministra na Ministerstve školstva v oblasti všeobecného vzdelávania pani Małgorzate Krasuskej, ktorá zhodnotila situáciu menšinového školstva v rámci poľského vzdelávacieho systému na území Malopoľska. Následne bola otvorená diskusia k jednotlivým problémovým otázkam. Zástupcovia menšín zdôrazňovali nízku podporu zo štátneho rozpočtu na realizáciu úloh, nedostatok učebných materiálov pre menšinové vyučovanie, nevytvorený systém zdokonaľovania učiteľov jazykov národnostných a etnických menšín, na tvorbu inštitúcií kultúrnych a vzdelávacích pre menšiny prospievajúce podpore národnej identity v ich prostredí, otázky výskumu udržiavania národnej identity, násilie proti menšinám, diskriminácia a pod. Zástupcovia menšín hovorili tiež o ďalších problémových otázkach, s ktorými sa boria. Slovenskú národnostnú menšinu zastupoval generálny tajomník ÚV SSP Ľ. Molitoris a šéfredaktorka časopisu Život A. Jendžejčíková. Pálčivou otázkou je zápas o sprevádzkovanie Centra slovenskej kultúry v Jablonke a to bolo aj vyzdvihnuté na stretnutí. (aj)

Poďakovanie

Vyslovujeme poďakovanie Národnému literárnemu centru z Bratislavy za slovenské knihy ponúknuté do našich súťaží a firme IDC Polonia za sladkosti, ktoré boli dodané pre našich súťažiacich. Redakcii Slniečko ďakujeme za zaslanú remitendu časopisov odovzdaných žiakom navštevujúcim vyučovanie slovenského jazyka na základných školách na Spiši a Orave. Za sprostredkovanie týchto darov vďaka patrí riaditeľovi Slovenského inštitútu vo Varšave Milanovi Novotnému.

Redakcia Život

eprasa.pl 21a119244b

Blahoželania

Dožiť sa radosti kvitnúceho rána
je zázrak milosti, najkrajší dar Pána.
Aj my dnes želáme dobrého zdravíčka
pre našu krajanku od Pána z nebíčka.
Nech jej dá dar zdravia
v ňom je žitia sila,
aby tu radostne a šťastne žila.

Narodeninový vinš zasielame krajanke, doručovateľke časopisu Život **Genovéve Jurgovianovej z Repísk – Bryjovho Potoka**, ktorá 11. mája oslávila významné životné jubileum 80. narodeniny, ku ktorému jej prajeme veľa zdravia a síl. Ďakujeme za aktívne pôsobenie v rámci krajanského hnutia.

***

Sedemdesiat rokov, chvíľ plných krás,
roky, čo prešli, sú dar pre nás.
Tvoj smiech a láska, múdrosť a sila,
naplňajú život tým, čo je milé.
Nech každý deň je jasný a svieži,
šťastie a zdravie
nech stále Ťa sprevádza.
Rodina, priatelia vždy pri Tebe stoja,
nech Ti dni života len radosť ponúkajú.
Do ďalších rokov prajeme Tebe,
nech každý krok vedie Ťa do neba.
A tento deň nech je plný slávy,
oslavuj život, nech Ti Pán Boh zdravia pridá!

Narodeninový vinš zasiela krajanovi **Vojtechovi Šoltýsovi z Jurgova**, ktorý 24. apríla oslávil významné životné jubileum 70 rokov, manželka, deti s rodinami, vnuci a pravnuci.

***

K Tvojim deviatym narodeninám
Ti prajeme dni plné smiechu,
hier a prekvapení.
Nech sa Ti splnia všetky sny
a nech Ťa čakajú
len samé krásne dobrodružstvá!

Blahoželanie zasielajú **Erykovi Klukošovskému z Novej Belej**, ktorý 1. mája oslávil 9. narodeniny, starí rodičia, krstní rodičia a ostatná rodina.

***

Nepozeraj sa už spiatky,
teš sa z krásnej šesťdesiatky.
Veď život rýchlo letí ako šíp,
ako ho najlepšie prežiť nevie nik.
Nech krásne spomienky
z mladosti sa k Tebe vrátia
a všetky zlé sa navždy stratia.
Nech tento krásny deň,
dá Ti úsmev a radosť len.
Nech každý ďalší rok, dá Ti len šťastný krok.
Nech navždy Tvoja dobrá duša rastie,
nech Ti dá Pán Boh lásku a šťastie.

Blahoželanie zasiela oslávenkyni **Márii Brodovskej z Novej Belej**, ktorá 2. mája oslávila 60. narodeniny, manžel, deti s rodinami a vnúčatá.

***

Dnes si opäť o rok staršia,
teší sa s Tebou celý dom.
Prajeme Ti veľa lásky,
aby si bola šťastná v ňom.

Blahoželanie zasielajú slečinke **Žofke Kačmarčíkovej z Krempách**, ktorá 25. mája oslávi 4. narodeniny, starí rodičia, krstní rodičia a ostatná rodina.

***

Pri príležitosti Tvojich 15. narodenín Ti prajeme, aby si vždy zostala taká veselá, optimistická, radostná a aktívna, ako si teraz! Nech Ťa priatelia majú radi a vážia si Ťa, nech sa Ti darí v škole, rodičia nech Ťa vždy chápu a podporujú. Nech Ťa choroby obchádzajú a život prináša iba príjemné a zaujímavé prekvapenia!

Blahoželanie k narodeninám zasielajú starí rodičia slečne **Edyte Jędrzejczykovej z Krakova**, ktorá 20. mája oslávila 15 rokov.

Život nás zaujal

Čítate Život? My už áno. Posielame veselý pozdrav všetkým malým i veľkým čitateľom, ktorí časopis Život odoberajú. My sme si už našli pre seba zaujímavé stránky v našom periodiku. Začítajte sa aj Vy.

Anička Majerčaková a Tomáš Bryja z Novej Belej

eprasa.pl 21a119244b

Výstava Andreja Dziubka – „Horal nad Baltským morom“

Dňa 22. apríla sa v Oravskom kultúrnom centre v Jablonke konala vernisáž výstavy miestneho umelca a výtvarníka Andreja Dziubka – hudobníka, maliara a interpreta, známeho tiež ako Andrej Nebb. Výstava „Horal nad Baltským morom“ predstavuje odvážne a neskutočné obrazy, ktoré prelínajú tradičné motívy s modernosťou a ponúkajú neobvyklý pohľad na horalskú kultúru. Počas vernisáže

sa konala aj premiéra videoklipu De Press k dielu „Horal nad Baltským morom“, kde horalský raper „Corno Owca” použil umelú inteligenciu a oživil tak umelecké obrazy výtvarníka. Okrem toho boli predstavené dva nové videoklipy „Svadba“ a „Harnaš už nežije“. Na výstave bolo možné o. i. obdivovať obrazy, vytvorené na nástennej tapete po-

krytej pastelmi. Obrazy prestavovali symbolické motívy, ako napríklad kapor – hltajúci a hltaný – inšpirované filozofiou Schopenhauera. Andrej Dziubek zdôraznil tiež priateľské vzťahy medzi Poľskom a Slovenskom, využívajúc vo svojich dielach motívy Oravského jazera. Na vernisáži boli prítomní viacerí zástupcovia Gminy Jablonka na čele s vojtom S. Kasprzakom. Výstava je prístupná verejnosti do 22. mája 2025. (gf, foto zdroj: www.jablonka.pl)

Darovanie krvi v Nedeci

Dňa 11. mája sa v nedeckej zbrojnici konalo darovanie krvi. Je už pekným zvykom, že sa Nedečania delia touto životodarnou tekutinou s potrebujúcimi. (aj)

Nízka hladina vody v riečnych tokoch

Na začiatku mája sa príroda pekne zazelenala, ale poľnohospodári nahlas vyslovujú svoje obavy z toho, ako dlho

sa udrží táto zeleň a ako dopadne tohtoročná úroda, ktorú zasiali do pôdy, či bude výnosná, keďže je veľmi sucho a je nízka hladina riek, potokov, prameňov a studní. Dokonca či to neovplyvní domácnosti a ich zásobovanie vodou. (aj)

Salašnícky život v Jurgove začal

Na začiatku mája sa Jurgovčania a náhodní turisti prizerali ako vyháňajú gazdovia ovce do veľkého stáda pekne krojovanému bačovi Jozefovi Šoltýsovi, ktorý s nimi prekráčal cez obec smerom k tatranským poľanám, kde ich bude pásť až do neskorej jesene. Koliba je v prírodnom priestranstve „Pod Okulnym“, kde sa turisti a obyvatelia môžu zastaviť na ochutnávku ovčích výrobkov a zároveň ich aj nakúpiť. (am, foto: K. Sołtys)

18. púť Rádia Lumen do krakovských Lagievnik

Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch putovali na začiatku mája slovenskí veriaci do krakovských Lagievnik do Sanktuária Božieho Milosrdenstva v 18. púti Rádia Lumen. V Krakove sa zišlo vyše 11 500 pútnikov zo všetkých kútov Slovenska. Slávnostnú sv. omšu celebroval košický arcibiskup, metropolita a predseda Konferencie biskupov Slovenska Mons. Bernard Bober, ktorý v homílii pútnikov vyzval zapáliť svet ohňom milosrdenstva, pričom je dôležité podľa neho žiť aj v bežnom živote. Okrem slávnostnej bohoslužby bol pripravený celodenný pútnický program venovaný modlitbám, rozjímaniu a koncertom. Bol už aj uvedený termín budúcoročnej púte, stanovený na 1. mája 2026. (aj)

Foto: www.lumen.sk

eprasa.pl 21a119244b

Spomienka na Ignáca Jazovského

Život je krátka trasa míľnikmi obosiata – táto veta nám uvedomuje, že nevieme koľko tých míľnikov je nám súdené. Avšak v nich sa uzatvára ľudský život – pekné i smutné chvíle, láska, nádej a viera. S nimi kráčame uprostred novým dňom a nevieme, ktorý z nich bude pre nás posledným.

Dňa 20. marca 2025 prišla k nám do redakcie smutná správa o odchode do večnosti krajana Ignáca Jazovského z Pekelníka. Zomrel vo veku 76 rokov. Patril k aktívnym členom Spolku Slovákov na Orave. Bol dlhý čas podpredsedom Miestnej skupiny SSP v Pekelníku a členom revíznej komisie Ústredného výboru Spolku Slovákov v Poľsku. Bol tiež dlhú dobu doručovateľom a propagátorom časopisu Život. Jeho veľkým snom bolo dočkať sa otvorenia Centra slovenskej kultúry v Jablonke, na stavbe ktorého neraz ako dobrovoľník pomáhal pri upratovaní. Bol si istý, že to prispeje k zveľadeniu slovenskosti na hornej Orave. Veľmi rád sa zúčastňoval stretnutí krajanov v klubovni v Jablonke, porád Života, zjazdov Spolku a rozličných kultúrnych akcií. Celý život si opatroval slovenské povedomie, ktoré si odniesol z rodného domu z Veľkej Lipnice. Mal dvoch starších bratov a sestru. Oženil sa s krajankou Máriou Pekelníckou a usadili sa v Pekelníku. Spolu vychovali dve dcéry a syna. S manželkou prežili vyše päťdesiat rokov spolu a tešili sa vnukom. Pred odchodom do dôchodku pracoval na stavbách na Slovensku i v zahraničí.

Posledná rozlúčka so zosnulým Ignácom na cintoríne. Foto: GF

Na poslednej ceste ho sprevádzala najbližšia rodina a krajania z Oravy na čele s podpredsedom J. Bašistým a smútočný prejav predniesol generálny tajomník Ľ. Molitoris.

Nech ostane v našej pamäti ako dobrosrdečný, pracovitý človek s úsmevom na tvári, ktorý sa vždy rád porozprával s ostatnými krajanmi. Súcitíme s pozostalou manželkou Máriou a s ďalšou rodinou. Odišiel od nás starostlivý manžel, otec, dedo, svokor, brat, ujo krstný otec. Venujte mu tichú spomienku. Nech odpočíva v pokoji!

Redakcia Život

Smútočný prejav Ľ. Molitorisa. Foto: GF

ODIŠLI OD NÁS

Dňa 30. apríla 2025 zomrel v Jurgove vo veku 72 rokov krajan

JÁN PLUČINSKÝ

Zosnulý patril do radov krajanov. Odišiel od nás starostlivý otec, dedo, švagor a ujo. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Jurgove

Slovenské sv. omše v nedeľu a sviatky na Spiši a Orave

Nová Belá - farnosť sv. Kataríny Alexandrijskej o 11.00 hod.
Krempachy - farnosť sv. Martina o 10.30 hod.
Nedeca - farnosť sv. Bartolomeja o 7.30 hod.
Kacvín - farnosť Všetkých Svätých o 9.15 hod.
Jurgov - farnosť sv. Sebastiána o 11.00 hod.
Vyšné Lapše - farnosť sv. Petra a Pavla o 7.00 hod.
Jablonka - farnosť Premenenia Pána o 16.00 hod.
Spišská Stará Ves - farnosť Nanebovzatia Panny Márie o 8.00 a 11.00 hod.
Veľká Franková - farnosť sv. Mikuláša o 9.30 hod. a filiálka Malá Franková o 8.00 hod.
Ždiar - farnosť Navštívenia Panny Márie o 7.45 hod. a 9.30 hod., filiálka Tatranská Javorina - kostolík sv. Anny o 11.00 hod.
Trstená - farnosť sv. Martina o 7.00, 8.30 a 10.30 hod.
Bobrov - farnosť sv. Jakuba o 8.00 a 10.30 hod.

eprasa.pl 21a119244b

Milé deti, nakreslíte nám, ako sa tešíte na blížiace sa letné dni. Svoje kresby nám pošlite do redakcie a jedného z vás odmeníme peknou slovenskou knihou. V máji sme odmenili Agnieszku Bryju.

Moja mama

Pohladkáš ma zaránky,
vieš, že mám rád lízanky.
Strapaté mi vlásky češeš
a hádať sa so mnou nechceš.
Pofúkaš mi každú ranku,
pri futbale strážiš bránku.
Nehneváš sa, keď dám gól,
dobrý hráč by z teba bol.
Keď sa mi zas málo darí,
odoženieš všetky chmáry.
Hovoríš mi moje zlatko
a koláče robíš sladko.
Vždy sa na mňa usmeješ,
mám ťa rád, to dobre vieš.
Veď si predsa moja mama,
tak to pyšne vravíš sama.

Ján Andel

Mamičke

Ktože mi môj prštek
boľavý pofúka?
Ktože ma posmelí,
keď zbadám pavúka?
Ktože mi do vláskov
mašličku uviaže?
Ktože mi na chlebík
masielko namaže?
Ktože mi vysuší
slzičku na líčku?
Ktožeby? – No ktože?
Zavolám mamičku.

Dita T.

Kvietok na Deň matiek

Matúš sedel v škole a vyfarboval obrázok tulipánu, ktorý im nakreslila pani učiteľka. Veľmi ho to nebavilo, oveľa radšej vyfarboval autá, tak si aspoň predstavoval, že sa pastelka preháňa po papieri.

„Keď vymaľujete tulipán, môžete na zložený papier nakresliť aký kvietok budete chcieť," vysvetľovala učiteľka pri tabuli. „A napíšte tam aj odkaz pre svoju maminku."

„A prečo?" spýtala sa Anička.

„Pretože dnes je Deň matiek."

„Deň matiek? A je tiež deň šroubíkov?" Matúš sa spýtal, pretože pre všetky tie preteky s pastelkami počúval len na pol ucha.

„Deň matiek znamená, že všetky maminky majú sviatok," vysvetľovala pani učiteľka. „V tento deň si zaslúžia, aby ste im ukázali, ako veľmi ich máte radi. Prianím, kvietkom alebo aj milým slovom."

Matúš sa zamyslel. Keď mu maminka každý večer dáva pusu na dobrú noc, hovorí, že ho má veľmi rada. Nikdy mu však nenapadlo, aby on povedal maminke, že ju má rád. To je predsa samozrejmé, nie? Mama vie, že ju má rád, aj keď jej to nikdy nepovedal. Počkať! A čo ak to nevie? Potom jej to musí rýchlo povedať!" Hneď ako sa skončila škola, Matúš mal pripravené prianie. Ale kde zoberie kvietok? A aké milé slovo vymyslí, alebo čo to povedala pani učiteľka? Ako tak kráčal, uvidel lúku plnú púpav. To je nápad! Mamka mu z nich vždy plietla veniec. Tak teraz upletie veniec maminke Matúš. Ten jej pristane! Matúš sa hneď pustil do práce. A pri tom vymyslel prianie do pohľadnice. Domov pribehol ako veľká voda a rovno za maminkou.

„Mamička, prajem ti k sviatku všetko najlepšie, aby si bola stále veselá, aby som ťa nehneval a aby si vždy žiarila tak ako púpavy," povedal Matúš a dal mamičke pohľadnicu s prianím zo školy a veniec na hlavu. „Mám ťa veľmi rád, mamička, veď to vieš, však?"

Mamička sa rozžiarila šťastím a dala Matúšovi pusu. „To vieš, že to viem. Aj ja ťa mám rada a veľmi pekne ti ďakujem za také krásne prianie. A za ten nádherný veniec."

Matúš mal radosť a bol spokojný. Takže to vie, utešoval sa a pozeral sa na svoju mamu. V tom venčeku od neho vyzerala ako krásna víla. Alebo ako kráľovná s púpavovou korunkou.

„Všetko najlepšie ku Dňu matiek," povedal otecko vo dverách a dal mame pusu. „Kúpil som ti kvietok."

„Ale to je karfiol, ocko," čudoval sa Matúš.

„Ale je to pekná kvetina, Maty, lebo nám z nej urobím sviatočnú večeru," smial sa otecko.

Matúš sa hladne oblizol. Vyprážaný karfiol má veľmi rád. Už sa tešil, až ho tatko dopečie. Ale ešte predtým sa s ním mamička stihne zahrať pexeso, keďže dnes nemusí variť. Jupí! (zdroj: www.rozpravkozem.sk)

Ilustrácie KJ&EJ

eprasa.pl 21a119244b

texty a ilustrácie | Renáta Milčáková

eprasa.pl 21a119244b

LEXUS ES

Na automobilovom trhu bol predstavený nový Lexus ES v ôsmej generácie, ktorý má byť najväčším sedanom značky a pritom veľmi pohodlným. Zatiaľ boli poskytnuté len niektoré informácie o novom vozidle.

Foto: zdroj internet

Ako bolo skôr naznačené vďaka značnému nárastu rozmerov vo všetkých smeroch, čiže má dĺžku 5140 mm, šírku 1920 mm, výšku 1555 mm a rázvor 2950 milimetrov. Vďaka tomu ponúkne cestujúcim veľa priestoru a spraví ich cestovanie pohodlným. Ďalším prvkom, ktorý podporí výborné jazdné podmienky je prepracovaná modulárna platforma TNGA vo formáte GA-K. Vpredu nájdete klasický McPherson, zatiaľ čo vzadu pracuje multilink, pričom auto zvláda elektrický i hybridný pohon.

Keď už sme pri ňom, základom je benzín-elektrický ES 300h s pohonom predných kolies a systémovým maximálnym výkonom 201 koní. Srdcom tohto auta je emisne vylepšený 2,5-litrový zážihový štvorvalec a Lexus upozorňuje, že dorazí aj verzia s pohonom AWD. Vieme tiež, že hybrid ma výkonnejšiu trakčnú batériu. Ďalšie technické detaily prídu neskôr.

Foto: zdroj internet

Batériové elektromobily budú naopak v dvoch prevedeniach. Základný ES 350e s jedným elektromotorom pri prednej náprave produkuje 224 koní, zatiaľ čo štvorkolka ES 500e s dvomi elektromotormi je naladená na kombinovaných 343 koní.

Pomerne minimalistický interiér sa odklonil od predchádzajúcich modelov a zrejme pod vplyvom čínskeho trhu ponúkne len minimum fyzických tlačidiel v spojení s dvomi obrazovkami. Tá dotyková uprostred s uhlopriečkou 14 palcov pochopiteľne funguje ako hlavné ovládacie rozhranie pre multimediálny systém, zatiaľ čo vodič má pred sebou 12,3-palcový digitálny displej.

Táto novinka bola predstavená v rámci šanghajského autosalónu, preto zatiaľ to bol koncept novinky a presnejšie dáta spoznáme o čosi neskôr. Lexus ES bude uvedený na európsky trh až začiatkom budúceho roka a vtedy spoznáme aj cenu pre náš trh. Zároveň aj presné špecifikácie automobilu budú vyhlásené koncom roka. ■

Zuzka varí: z kuchyne starej matere

BUBLANINA S OVOCÍM

Ilustračné foto: Internet

Ingrediencie:
4 ks vajcia
100 ml olej
125 g cukor práškový
200 g múka polohrubá
1 balenie prášok do pečiva
100 ml mlieko
1 pohár (zavárané) višne alebo iné ovocie

Pracovný postup: Žĺtky vymiešame s cukrom do peny. Pridáme postupne olej, múku rozmiešanú s práškom do pečiva, mlieko a nakoniec zľahka primiešame sneh z bielkov. Plech vymastíme tukom a vysypeme múkou a dáme do neho cesto. Na vrch cesta poukladáme odkvapkané višne bez kôstok. Upečieme v predhriatej trúbe na 180 stupňov Celzia. Pečieme 35 minút. Po upečení necháme vychladnúť. Povrch posypeme práškovým cukrom. Pokrájame na kusy. Dobrú chuť! ■

eprasa.pl 21a119244b

FUTBAL

Oblastná trieda

Hráči **Orawy Jabłonka** privítali v polovici apríla na svojom ihrisku *AKS Ujanowice*, ktoré zdolali gólmi D. Bełciaka a Styrułu 2:0. Následne ich čakal oravský duel s *Babia Góra Lipnica Wielka*, v ktorom už v šiestej minúte viedli zásluhou Łątku. Ešte v prvom polčase však vyrovnal Zahora a Jablončanov do vedenia znovu dostal Lisak. V druhej polovici hry padol gól až po nastavenom čase, kedy sa presne trafil Gjadła a *Orawa Jabłonka* tak zvíťazila 3:1. V nasledujúcom zápase remizovali Jablončania s *Lubań Tylmanowa* 2:2, keď oba góly vsietil I. Zahora a v májovom dueli získali tesné víťazstvo na ihrisku *Krokus Przyszowa* 0:1. O jediný presný zásah sa postaral Lisak. Momentálne sú tak so štyridsiatimi tromi bodmi za 13 víťazstiev, 4 remízy a 3 prehry na 3. mieste, pričom na druhú *A.P. Wisła Czarny Dunajec* strácajú len 1 bod, no líder ligy *Turbacz Mszana Dolna* sa im vzdialil už o 9 bodov.

Futbalistom **Babia Góra Lipnica Wielka** sa v aprílových zápasoch veľmi nedarilo. Najskôr podľahli vonku *LKS Orkan Raba Wyżna* 4:1. Prehru 1:3 zaznamenali aj v nasledujúcom oravskom derby s Jablončanmi a taktiež na domácej pôde s *A.P. Wisła Czarny Dunajec*, kde prehrali 2:5. O dva presné zásahy Lipničanov sa postarali Łątka a Gromczak. Prvý májový duel otvorili skvele, keď už v druhej minúte viedli zásluhou Gromczaka 1:0. Následne však nedokázali využiť šance a góly padali už len do ich brány, a tak nakoniec aj v tomto zápase podľahli lídrovi súťaže *Turbacz Mszana Dolna* 1:4. So šestnástimi bodmi za 4 výhry, rovnaký počet remíz a 11 prehier im momentálne patrí 10. miesto.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	Turbacz Mszana Dolna	19	17	1	1	52
2.	A.P. Wisła Czarny Dunajec	20	14	2	4	44
3.	**Orawa Jablonka**	**20**	**13**	**4**	**3**	**43**
4.	Huragan Waksmund	20	13	1	6	40
5.	Lubań Tylmanowa	19	11	2	6	35
6.	Harnaś Tymbark	19	11	1	7	34
7.	Zawrat Bukowina Tatrzańska	19	8	4	7	28
8.	LKS Orkan Raba Wyżna	20	8	2	10	26
9.	Orkan Szczyrzyc	19	7	1	11	22
10.	**Babia Góra Lipnica Wielka**	**19**	**4**	**4**	**11**	**16**
11.	KS Wierchy Rabka-Zdrój	20	3	6	11	15
12.	LKS Wiatr Ludźmierz	19	4	2	13	14
13.	Krokus Przyszowa	19	3	3	13	12
14.	AKS Ujanowice	20	2	3	15	9

Trieda A

V polovici apríla sa odohral v A Triede súboj spišských mužstiev, keď *Granit Czarna Góra* privítala na svojom ihrisku **GKS Łapsze Niżne**. Súboj Spišiakov skončil nerozhodne 2:2, pričom o góly Čiernohorcov sa postarali Kiernoziak a Szyszka a zo strany Nižnolapšanov kontrovali Szczepaniak a Labuda. V ďalšom zápase však hráči Nižných Lápš nenadviazali na výkon spred týždňa a už v 22. minúte prehrávali na pôde *KS Luboń Skomielna Biała* o tri góly. K tomu pridali domáci v druhom polčase ešte jeden presný zásah a tak Nižnolapšania odišli s prehrou 0:4. Chuť si napravili v domácom zápase proti *Czarni Czarny Dunajec*, keď po bezgólovom prvom polčase strelili zásluhou M. Chmiela a Kowalczyka v druhej polovici hry tri góly. Keďže súper odpovedal len jedným presným zásahom, zvíťazili 3:1. Ďalšie víťazstvo zaknihovali na ihrisku *Skalni Zaskale*, ktorých zdolali gólmi M. Chmiela, Janduru a Kowalczyka 0:3 a následne aj doma v zápase proti *Sokolica Krościenko nad Dunajcem*, ktorú porazili 4:3. Nižnolapšania sa tak odrazili z poslednej priečky a momentálne sú s dvadsiatimi bodmi za 6 výhier, 2 remízy a 12 prehier na 12. mieste.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	KS Zakopane	20	15	1	4	46
2.	Wiatra Białka Tatrzańska II	20	13	4	3	43
3.	Lubań Maniowy-Zapora Kluszkowce II	20	12	2	6	38
4.	**Granit Czarna Góra**	**19**	**11**	**3**	**5**	**36**
5.	Skalni Zaskale	20	9	5	6	32
6.	Sokolica Krościenko nad Dunajcem	20	9	3	8	30
7.	Jarmuta Szczawnica	20	9	0	11	27
8.	Bór Dębno	19	6	5	8	23
9.	Unia Naprawa	20	7	2	11	23
10.	KS Luboń Skomielna Biała	20	6	4	10	22
11.	Przełęcz Łopuszna	20	7	1	12	22
12.	**GKS Łapsze Niżne**	**20**	**6**	**2**	**12**	**20**
13.	Czarni Czarny Dunajec	20	5	3	12	18
14.	Wierchy Lasek	20	4	5	11	17

Futbalisti **Granitu Czarna Góra** neokúsili v aprílových zápasoch chuť prehry. Po remíze s *GKS Łapsze Niżne* 2:2, zvíťazili vo vyrovnanom dueli na pôde *Wierchy Lasek* 0:2, rovnakým pomerom aj doma s *KS Luboń Skomielna Biała* 2:0 a taktiež na ihrisku *Jarmuta Szczawnica* 3:4. V prvom víťaznom zápase góly strelili Milon a Kiernoziak, v druhom víťaznom dueli sa o presné zásahy postarali Sztuczka a Milon. V dobrom výkone pokračovali Čiernohorci aj v májovom zápase, v ktorom zdolali gólmi Kiernoziaka, Modłu a Maryniarczyka tím *Czarni Czarny Dunajec* 3:1 a poskočili tak už na 4. miesto, pričom od tretieho *Lubań Maniowy-Zapora Kluszkowce II* ich delia len dva body.

Trieda B

V polovici apríla sa odohrali aj prvé zápasy Triedy B. V 1. skupine zbierali skúsenosti hráči **Orawy Jabłonka II**, ktorí nezačali jarnú časť najlepšie, keď podľahli v prvom zápase na domácom ihrisku futbalistom *Lawina Spytkowice* 1:5. Následne vonku remizovali s *LKS Wiatr Ludźmierz II* 3:3 i doma so *Skawianin Skawa* 2:2. Prvú výhru zaznamenali až v máji, a to kontumačne 3:0 nad *Szarotka Rokiciny Podhalańskie*. S pätnástimi bodmi za 4 výhry, 3 remízy a 8 prehier sú tak momentálne na 10. mieste, len o skóre za deviatou *Lepietnica Klikuszowa*.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	KS Lawina Spytkowice	15	12	2	1	38
2.	Skawianin Skawa	16	11	1	4	34
3.	Delta Pieniążkowice	16	9	1	6	28
4.	Szarotka Rokiciny Podhalańskie	16	8	2	6	26
5.	KS Lokomotiw Chabówka	16	7	2	7	23
6.	LKS Wiatr Ludźmierz II	15	6	5	4	23
7.	Jordan Jordanów II	15	6	4	5	22
8.	Skałka Rogoźnik/ Stare Bystre	15	4	5	6	17
9.	Lepietnica Klikuszowa	16	4	3	9	15
10.	**Orawa Jablonka II**	**15**	**4**	**3**	**8**	**15**
11.	Janosik Sieniawa	15	4	1	10	13
12.	Podgórki Krauszów	16	3	1	12	10

V 2. skupine Triedy B futbalisti Łęgi Nowa Biała prehrali prvý duel jarnej časti s *Dunajec Ostrowsko* tesne 1:2. Následne si však chuť napravili na ihrisku posledného *Spływ Sromowce Wyżne*, ktorý zdolali 1:4. S osemnástimi bodmi za 5 výhier, 3 remízy a 1 prehru im tak patrí 2. miesto.

Hráči **Spisz Krempachy** otvorili jarnú časť sezóny víťazstvom na ihrisku *LKS Biali Biały Dunajec*, ktorý zdolali 1:3. V prvom domácom zápase však zaznamenali tesnú prehru s lídrom súťaže *Gronikom Grońków* 1:2 a so šestnástimi bodmi za 5 výhier, 1 remízu a 3 prehry sú momentálne na 4. mieste, avšak len o skóre za tretím *Dunajec Ostrowsko*.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	Gronik Grońków	9	7	2	0	23
2.	**Łęgi Nowa Biała**	**9**	**5**	**3**	**1**	**18**
3.	Dunajec Ostrowsko	9	5	1	3	16
4.	**Spisz Krempachy**	**9**	**5**	**1**	**3**	**16**
5.	KS Zakopane II	9	3	2	4	11
6.	Gorc Ochotnica	8	1	4	3	7
7.	LKS Biali Biały Dunajec	9	1	2	6	5
8.	Spływ Sromowce Wyżne	10	0	3	7	3

Milica Majeriková-Molitoris

eprasa.pl 21a119244b

Babka lancetowata

Babka lancetowata (Plantago lanceolat), zwana wąskolistną, jest rośliną wieloletnią. Ma wąskie, lancetowate liście ułożone w rozetę, które osiągają dł. 5-30 cm i szer. 1-5 cm, które pojawiają się już wczesną wiosną. Kwitnie od kwietnia do sierpnia; kwiaty są zebrane w cylindryczny kłos, który wyrasta na szczycie długiej i cienkiej łodygi.

Babka lancetowata jest ogólnie dostępna na rynku w różnych produktach:

- farmaceutykach: dodatek do maści, syropów, pastylek do ssania;
- spożywczych jako składnik herbat ziołowych;
- suplementach diety: kapsułki, tabletki, proszek, maceraty olejowe;
- kosmetyki: kremy do twarzy, rąk i stóp; balsamy nawilżające; preparaty po opalaniu; żele i pianki do higieny intymnej;
- dodatek do tytoniu fajkowego i pasz dla zwierząt.

Dzięki bogatemu składowi babka jest często wykorzystywana:

- przy chorobach dróg oddechowych (wirusowych i bakteryjnych); stosowana wewnętrznie działa wykrztuśnie, łagodzi podrażnienia gardła i krtani;
- w leczeniu chorób skóry; stosowana zewnętrznie redukuje obrzęki po ukąszeniach owadów, pokrzywkę; przyspiesza gojenie skaleczeń, sączących się ran, oparzeń, ropnych wykwitów i odleżyn; minimalizuje bliznowacenie;
- jako antyoksydant neutralizujący wolne rodniki;
- w celu łagodzenia podrażnień śluzówki układu oddechowego i pokarmowego;
- do regulacji pracy jelit, wspomagająco przy leczeniu wrzodów żołądka, zgagi i refluksu;
- na obrzęki, bóle i sztywność stawów przy reumatyzmie i artretyzmie;
- do uszczelniania naczyń krwionośnych;
- do podniesienia odporności organizmu.

Surowcem leczniczym są:

1) liście zbierane przed kwitnieniem - wtedy są soczyste i bogate w aktywne składniki; wykorzystuje się świeże i suszone:

- świeże jako dodatek do sałatek, zup, potrawek, napojów; do smażenia w cieście naleśnikowym. Można łączyć z warzywami i innymi ziołami;
- napar: 2 łyżki surowca zalać szklanką wrzątku na 15-20 min.; stosować po przecedzeniu do picia, przemywania np. oczu przy stanach zapalnych spojówek, okładów po ukąszeniu owadów, płukania jamy ustnej i gardła, do płukania włosów suchych i z łupieżem. Przy przeziębieniu: wymieszać babkę lancetowatą z prawoślazem i lipą, przygotować napar; pić 3x dziennie po ½ szklanki. Babka w połączeniu z piołunem, bobrkiem trójlistnym i tatarakiem pobudza trawienie;
- odwar: garść surowca zalać szklanką zimnej wody, doprowadzić do wrzenia i gotować 5-10 min.; pozostawić do przestygnięcia; stosować jak napar;
- okłady; rozdrobnić świeże liście babki; aplikować bezpośrednio na zmienioną chorobowo skórę. Papkę można zawinąć w gazę i przymocować bandażem na kilka godzin w miejscu bólu przy zwyrodnieniach i reumatyzmie. Okłady działają przeciwbólowo i przyspieszają proces leczenia;
- sok ze świeżych liści można pić kilkakrotnie w ciągu dnia; stosowany zewnętrznie wspomaga regenerację skóry;
- syrop: garść świeżych liści gotować z dodatkiem wody i cukru aż całość zgęstnieje; przecedzić i przelać do słoiczków. Można pasteryzować;
- macerat octowy: świeże liście zalać octem jabłkowym na 2 tygodnie w ciemnym miejscu; przecedzić i rozcieńczyć wodą (1:4). Stosować do nacierania jako środek przeciwbólowy, jako tonik do twarzy;
- macerat olejowy: świeże liście zalać olejem z pestek winogron na 2-3 tygodnie; przecedzić, używać do smarowania i masażu;
- nalewka: świeże liście zalać wódką i odstawić na 2 tygodnie; przecedzić i zlać. Stosować w formie okładów na skórę, do nacierania bolących miejsc; doustnie po dodaniu miodu;
- maseczka: rozdrobnić świeże liście (można dodać śmietanę lub jogurt); do cery trądzikowej, z piegami, przebarwieniami oraz do zmęczonej i mało elastycznej. Usuwa obrzęki, zmiękcza skórę, dostarcza składników odżywczych, witamin i mikroelementów. Nałożyć na 15-30 minut; zmyć letnią wodą;
- tonik: przygotować mocny napar z liści, połączyć z gliceryną (4:1), dodać po kilka kropli olejku lawendowego i/lub cytrynowego;
- krem: rozdrobnić garść świeżych liści i dodać ¾ szklanki oleju z pestek winogron lub słonecznikowego, zagotować w kąpieli wodnej, trzymać na małym ogniu 2-3 godziny; przecedzić, dodać łyżkę startego wosku pszczelego i podgrzać w kąpieli wodnej do rozpuszczenia wosku; można dodać 3-4 krople olejku lawendowego (lub ulubionego zapachu). Przelać do słoiczków i pozostawić do stężenia.

2) nasiona:

- po wysuszeniu (całe lub zmielone) dodawać do ciasta na naleśniki i racuszki, do jogurtów, koktajli czy past;
- zagotować ½ l wody z łyżeczką nasion, gotować kilka minut; zmiażdżyć nasiona, można dodać miód; spożywać 2x na dobę – działa przeczyszczająco.

3) korzenie są wykorzystywane rzadko; odwar z korzeni stosuje się w leczeniu biegunki, czerwonki, wrzodów układu pokarmowego, hemoroidów, zespołu nadwrażliwości jelita grubego, hemoroidów, astmy.

Środki ostrożności:

- zalecane dziennie spożycie liści - do 6 g;
- produkty z babką mogą osłabiać działanie innych farmaceutyków;
- nie stosować w ciąży i przy karmieniu piersią;
- nie podawać dzieciom do 12 r. życia. AS

Żadna terapia naturalna ani suplementacja nie zastępuje porady i leczenia u specjalisty, może stanowić jedynie uzupełnienie terapii konwencjonalnych. Alergicy oraz kobiety w ciąży i karmiące mogą stosować zioła i suplementy po konsultacji z lekarzem.

eprasa.pl 21a119244b

Wybory prezydenckie w Polsce

Wybory prezydenckie w Polsce odbędą się 18 maja 2025 r. Prawo do głosowania i wyboru prezydenta ma każdy obywatel Polski, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 18 lat i tym samym staje się pełnoletni.

5 maja 2025 r. mija termin zgłaszania komisarzowi wyborczemu zamiaru głosowania korespondencyjnego przez wyborców z niepełnosprawnością i przez wyborców, którzy najpóźniej w dniu głosowania ukończyli 60 lat. Głosować korespondencyjnie można jedynie w kraju. Taki wniosek wyborca może złożyć ustnie, pisemnie z własnoręcznym podpisem, drogą elektroniczną lub telefonicznie. Do wniosku należy dołączyć kopię organu właściwego do orzekania o ustaleniu stopnia niepełnosprawności. W przypadku składania wniosku ustnego wyborca z niepełnosprawnością musi dostarczyć orzeczenie do urzędu gminy. Nie później niż na sześć dni przed dniem głosowania wnioskujący wyborca powinien otrzymać pakiet wyborczy dostarczony mu do rąk własnych przez przedstawiciela Poczty Polskiej. W skład pakietu wyborczego na wybory prezydenckie 2025 r. wchodzą: koperta zwrotna, karta do głosowania, koperta na kartę do głosowania, oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu na karcie do głosowania, instrukcja głosowania korespondencyjnego i ewentualnie nakładka na kartę do głosowania sporządzona w alfabecie Braille'a, jeżeli wyborca zażądał jej przesłania.

Również 5 maja 2025 r. mija termin zgłaszania wójtowi zamiaru skorzystania z prawa do bezpłatnego transportu do lokalu lub bezpłatnego transportu powrotnego przez wyborców z niepełnosprawnością bądź wyborców, który do dnia głosowania włącznie ukończyli 60 lat.

Prawo to przysługuje w gminie, w której w dniu wyborów nie działa gminny przewóz pasażerski. W takich warunkach określonym wyborcom przysługuje prawo do transportu do miejsca zamieszkania. Prawo to przysługuje również w przypadku ewentualnego ponownego głosowania, tzw. drugiej tury. Jeżeli wyborca nie wnioskował o bezpłatny transport przed I turą, a chce skorzystać z tego uprawnienia podczas II tury wyborów, będzie mógł zgłosić wójtowi taki zamiar najwcześniej w dniu po pierwszym głosowaniu (czyli 19 maja), a najpóźniej w piątym dniu przed dniem ponownego głosowania, a więc do 27 maja. Informacja o organizacji w gminach bezpłatnego przewozu pasażerskiego zostanie podana do publicznej wiadomości do 8 maja. Wyborcy zgłaszający zamiar skorzystania z tego prawa powinni do 15 maja otrzymać informację o godzinie transportu w dniu głosowania.

Do 9 maja 2025 r. wyborcy z niepełnosprawnością lub wyborcy, którzy najpóźniej w dniu wyborów ukończą 60 lat, mogą składać wnioski o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania. Głosować w ten sposób można tylko w kraju, o ile do 9 maja skieruje się wniosek o pełnomocnictwo do wójta gminy, w której wnioskodawca jest ujęty w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców. PKW w swojej informacji zaznacza, że pełnomocnikiem może być osoba mająca prawo wybierania. Nie może nim być: osoba ze składu komisji obwodowej właściwej dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa; mąż zaufania; obserwator społeczny oraz osoba kandydująca w wyborach. Pełnomocnictwo można przyjąć tylko od jednej osoby, z wyłączeniem sytuacji, w której jedna osoba go udzielająca jest bliską rodziną pełnomocnika.

Do 13 maja 2025 r. wyborcy przebywający za granicą mogą składać wnioski o ujęcie ich w spisach wyborców w obwodach głosowania utworzonych za granicą. Wniosek ten należy złożyć – w postaci papierowej z własnoręcznym podpisem, przy użyciu usługi elektronicznej e-wybory lub na adres poczty elektronicznej – do odpowiedniego konsula odpowiedzialnego za sporządzenie spisu wyborców. W razie II tury tacy wyborcy nadal będą ujęci w zagranicznym spisie wyborców. Wyborcy, którzy będą wtedy chcieli oddać swoje głosy w innym państwie lub w miejscu stałego zamieszkania, mogą albo otrzymać od konsula lub w dowolnym urzędzie gminy zaświadczenie o prawie do głosowania (możliwe do 29 maja), albo (do 27 maja) złożyć wniosek o ujęcie w spisie wyborców konsulowi właściwemu dla obwodu głosowania, w którym wyborca będzie przebywał w dniu przeprowadzenia II tury wyborów, albo złożyć wniosek o zmianę miejsca głosowania do urzędu gminy dla wybranego stałego obwodu głosowania na obszarze tej gminy, w której wyborca będzie przebywał 1 czerwca (wniosek należy złożyć do 29 maja). Sytuacja wygląda tak samo w przypadku osób głosujących na statkach morskich, z tym, że wnioski o ujęcie w spisach wyborców należy złożyć do kapitana statku. Wyborca stale zamieszkały w kraju, ale zamierzający głosować za granicą, może otrzymać zaświadczenie o prawie do głosowania. Z zaświadczeniem takim można głosować w dowolnym obwodzie głosowania w kraju, za granicą lub na polskim statku morskim. Termin składania takiego wniosku upływa 15 maja. Wniosek składa się w postaci papierowej z własnoręcznym podpisem w dowolnie wybranym urzędzie gminy. Zaświadczenie wyborca odbiera osobiście albo przez pisemnie upoważnioną do tego osobę. W tym drugim wypadku wnioskujący musi sporządzić wniosek o wydanie zaświadczenia i upoważnienie. Wyborca otrzyma dwa zaświadczenia: jedno o prawie do głosowania w wyborach 18 maja i drugie o takim prawie w dniu ewentualnego ponownego głosowania, czyli w II turze wyborów, która jeśli będzie konieczna, odbędzie się 1 czerwca.

Do 15 maja 2025 r. można też złożyć wniosek o zmianę miejsca głosowania. Dotyczy on osób przebywających czasowo poza miejscem swojego zamieszkania albo zameldowania czy też osób, które nie są ujęte w żadnym stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców. Wniosek ten można składać w formie papierowej (do urzędu gminy, na której terenie wyborca przebywa i chce głosować w wyborach prezydenckich w wybranej komisji obwodowej), lub w formie elektronicznej (przy użyciu usługi elektronicznej udostępnionej na stronie internetowej gov.pl).

Zarówno w pierwszej jak i w drugiej turze wyborów prezydenckich (o ile takowa odbędzie się) głosować będziemy od 7.00 do 21.00. Aby nasz głos był ważny, na karcie wyborczej zaznaczamy tylko JEDNEGO kandydata.

Opracowała: mgr Ela Góra-Brzegowska
Źródło: www.gov.pl

eprasa.pl 21a119244b

HVIEZDY O NÁS

BLÍŽENCI (22.5. - 21.6.)

Pred vami je čas duševnej pohody, radosti a spokojnosti so všetkým k čomu ste doteraz dospeli. Zaslúžite si oddych a dovolenku niekde pri mori. Naplánujte si prechádzky, aktívne trávte čas a relaxujte.

RAK (22.6. - 22.7.)

V pracovnej oblasti prídu výzvy, ktoré vás možno najprv prekvapia a úprimne, možno aj trochu vystrašia. Budete musieť siahnuť hlboko do svojich schopností, nájsť riešenia tam, kde ste ich doteraz nevideli, a ukázať, že viete viac, než si možno sami myslíte.

LEV (23.7. - 23.8.)

Prídu chvíle, keď si uvedomíte, že niektoré veci už jednoducho nevrátite späť. A hoci vás to môže na chvíľu zasiahnuť, uvedomíte si však ale, že to, čo bude, máte stále vo svojich rukách. Nezatvárajte sa do pocitov ľútosti alebo výčitiek.

PANNA (24.8. - 23.9.)

Naskytne sa príležitosť pozrieť sa okolo seba a uvedomiť si, že aj malá pomoc môže niekomu zmeniť život. Nemusí ísť o veľké skutky, niekedy stačí podať pomocnú ruku tam, kde je to potrebné, alebo jednoducho byť prítomným pre svojich blízkych.

VÁHY (24.9. - 23.10.)

Stretnete sa s názormi, ktoré sa vám nebudú úplne páčiť. Možno vás niekto bude hodnotiť, komentovať vaše rozhodnutia alebo sa snažiť presvedčiť vás, že to, čo robíte, nie je správne. Dôležité je, aby ste sa nenechali rozhádzať. Každý má svoj názor.

ŠKORPIÓN (24.10. – 22.11.)

Budete žiť naplno. Nebude to čas na zbytočné starosti či premýšľanie nad tým, čo by mohlo byť inak. Teraz je dôležité sústrediť sa na prítomný okamih a vyťažiť z neho maximum. Ak vám niekto ponúkne zaujímavú príležitosť, povedzte áno.

STRELEC (23.11. - 21.12.)

Máj vám ukáže, aké dôležité je mať pri sebe ľudí, ktorí vás podržia. Možno sa chystáte na niečo nové, na veľké rozhodnutie, pracovnú výzvu alebo osobnú zmenu a práve rodina vám poskytne podporu, ktorú budete potrebovať.

KOZOROŽEC (22.12. - 20.1.)

Menej času venujte mobilom a viac sa sústreďte na to, čo sa deje okolo vás. Možno ste si ani neuvedomili, koľko času vám denne uteká pri scrollovaní, no teraz prichádza šanca zmeniť to. Skúste si dať výzvu – menej sledovania sociálnych sietí, viac pohybu vonku.

VODNÁR (21.1. - 19.2.)

Nenechajte sa tlačiť do unáhlených rozhodnutí – dajte si čas, premyslite si všetky možnosti a dôverujte svojej intuícii. Máte schopnosť vidieť veci z rôznych uhlov a práve to vám pomôže nájsť správnu cestu. Aj keď sa vám môže zdať, že niektoré voľby sú náročné, každý krok, ktorý urobíte, vás posunie ďalej.

RYBY (20.2. - 20.3.)

Vzťahy nie sú o investíciách, ale o ústretovosti. Ak sa pristihnete pri tom, že čakáte rovnakú energiu späť do posledného detailu, možno je čas trochu zmeniť uhol pohľadu. Niekedy dávate viac vy, inokedy ten druhý – a je to v poriadku.

BARAN (21.3. - 20.4.)

Možno čakáte veľké gestá, hlboké rozhovory alebo len pocit, že niekomu skutočne patríte – a keď to neprichádza, zasiahne vás zvláštny smútok. Je to však len dočasné. Obklopte sa ľuďmi, ktorí vás majú radi.

BÝK (21.4. - 21.5.)

Najbližší mesiac vám prinesie osviežujúci vietor do života. Zrazu pocítite, že chcete niečo zmeniť – vo vzťahoch, v práci alebo len vo svojom každodennom rytme. Doteraz ste sa možno držali toho, čo poznáte, no teraz akoby sa vo vás prebudila túžba po niečom novom, sviežom, neokukanom. A to je dobre!

NÁŠ TEST

AKO VÁS ĽUDIA VNÍMAJÚ?

1. Kedy používate rúž alebo lesk na pery?
a) Vždy, keď idete von.
b) Asi každý deň.
c) Takmer nikdy.
2. Keby ste potrebovali rýchlo vybehnúť von niečo vybaviť, čo by ste si obliekli?
a) Peknú blúzku a nohavice.
b) Pohodlné nohavice alebo džínsy a tričko.
c) Tepláky.
3. Aký je podľa vás slovný prejav?
a) Tichý, no pútavý.
b) Uvravený.
c) Rozvážny s množstvom odbočiek.
4. Čo zvyčajne urobíte ako prvé, keď sa s niekým zoznamujete?
a) Usmejete sa.
b) Pozdravíte sa a možno poviete pár viet o sebe.
c) Podáte si ruky.
5. Čo by ste urobili, ak by vás na večierku „chytila do pasce“ najzhovorčivejšia osoba?
a) Uškrnuli by ste sa a prežili to.
b) Pokúsili by ste sa kde-tu čosi povedať.
c) Ospravedlnili by ste sa a odišli.
6. Ako zvyknete sedávať?
a) Schúlená v najpohodlnejšej polohe.
b) S vystretým chrbtom a oboma chodidlami na zemi.
c) S novou preloženou cez nohu.
7. Čo by ste urobili, keby počas vášho pracovného pohovoru nastala krátka pauza?
a) Vyčkali by ste.
b) Bez vyzvania spustili o vašich dosiahnutých úspechoch.
c) Niečo sa opýtali.

VYHODNOTENIE

Najviac odpovedí A – Vaše signály prezrádzajú, že ste altruistická. Okolie vás vníma ako štedrú a dobrosrdečnú. Sústredene počúvate, odpovedáte nežným hlasom a tým dávate ostatným znamenie, že ste súcitná. Držanie tela tiež odhaľuje, že ste dobrá duša. Keď je to vhodné, dotýkate sa pri konverzácii s človekom jeho ramena.

eprasa.pl 21a119244b

Najviac odpovedí B – Vaše signály prezrádzajú, že ste vtipná. Keď sa s niekým pustíte do reči, prvá vec, ktorú si na vás všimne, sú vaše svieže, šarmantné a vtipné reakcie. Keďže vaša vtipnosť je spontánna, ostatní sa hneď cítia uvoľnenejšie. Keď sa to spojí so skvelým zmyslom pre humor a srdečným nenásilným smiechom, je jasné, že ste vyhľadávaná spoločníčka.

Najviac odpovedí C – Vaše signály prezrádzajú, že ste energická. Máte toľko energie, že máte problém pokojne obsedieť. Rozprávanie sprevádzate živými gestami, vrtíte sa. Keď musíte na jednom mieste pobudnúť dlhší čas, a ste vždy ochotná urobiť čosi navyše!

Naštvaný hosť v reštaurácii hlasno volá na vrchného:- Pán vrchný, máte zapchaté uši?

- Moment, spýtam sa v kuchyni.

***

Viete, čo znamená RUM?

Rozumne Uložený Majetok.

***

Pracovné pozície po novom:

Smetiar = správca rezerv,

Vrátnik = manažér pre vstupy a výstupy,

Poštár = distribútor analógových mailov,

Vydierač = odborný referent pre likvidáciu dlhov,

Poskok = pomocný asistent,

Vyhadzovač = rozlúčkový spoločník.

***

Parašutista pri voľnom páde:

- Pán inštruktor, nemôžem otvoriť padák!

Inštruktor zakričí z lietadla:

- Nič sa nebojte, veď je to iba cvičný zoskok!

***

Pýta sa psychológ pacientky:

"Netrpel u vás niekto gigantomániou?"

"Ale áno! Môj manžel občas vyhlási, že je hlavou rodiny."

***

- Ako to, rozčuľuje sa otec, - že si neurobil tie prijímacie pohovory?! veď si vopred vedel všetky otázky!

- Otázky som vedel, ale odpovede nie.

AKO JE TO SPRÁVNE?

Milí čitatelia, často sa pýtate na správny preklad slov, preto sme sa rozhodli, že na vašu žiadosť budeme uverejňovať niektoré poľské a slovenské frázy a slová, ktoré sa využívajú v oblasti administratívy, stavebníctva, poľnohospodárstva, reklamy, dopravy a spojov, ekonómie, turistiky a tiež zradné slová.

V POĽŠTINE:	V SLOVENČINE:
cykoria	čakanka
przyczepa kempingowa	obytný príves
wąskotorówka	úzkorozchodná železnica
cewnik	katéter
zadłużenie sektora budżetowego	zadlženie verejného sektora
akredytywa zagraniczna	zahraničný akreditív
należeć do właściwości sądu	patriť do pôsobnosti súdu
kabotaż	kabotáž
ipso iure	ipso iure, mocou práva
transakcja hedgingowa	hedgový obchod

OSEMSMEROVKA

Tajnička vznikne zo 40 nevyškrtaných písmen.

Odpoveď: .....

Slová: AKOSŤ, ALABAMA, ANIÓN, AORTY, BASRA, BLANA, BUSTA, BYSTRINA, CENTRUM, CESTÁR, CLONA, ETIKETA, HYMNA, KARMEL, KATÓDA, KÁVA, KOALA, KORENE, KRYHY, KUPOLY, KYSAK, LANKO, LEKÁR, LIEKY, LYŽICE, MRKVA, OBAVA, OBRAZ, OCTAN, OKRES, OKTÁN, OLIVY, ORKÁN, OSLAVA, OTVOR, PERIE, PIATOK, POSTUP, PROSO, PRUS, SECESIA, SIETE, SLAMA, SLEZINA, SPONY, STAVY, STRUK, TELESO, VIDIEK, ZENIT, ZLOBA, ZRADA.

M	Z	S	B	K	Y	S	A	K	N	S	L	N	Y	L	H	K
A	U	N	U	O	N	I	Y	E	Á	E	M	J	A	E	A	S
E	Ú	R	S	R	O	Á	Č	T	K	R	R	N	A	T	S	E
Ť	T	O	T	E	P	U	T	C	R	K	K	E	Ó	S	C	T
S	Y	E	A	N	S	U	K	K	O	O	V	D	T	I	O	O
R	L	Á	I	E	E	L	T	E	O	T	A	V	Ž	E	N	D
Z	I	A	I	S	E	**C**	**E**	**S**	**T**	**A**	V	Y	E	B	K	A
Ú	R	S	M	A	B	O	L	Z	O	I	L	O	L	P	N	C
A	M	A	B	A	L	A	E	O	I	P	K	A	R	M	E	L
K	E	I	D	I	V	N	S	B	N	N	N	E	Y	S	I	E
O	B	A	V	A	I	O	O	R	E	A	A	H	T	E	R	K
S	B	Y	S	T	R	I	N	A	A	A	V	Á	K	A	E	Á
Ť	CH	K	U	P	O	L	Y	Z	U	K	R	Y	H	Y	P	R

eprasa.pl 21a119244b

Pri cestách po Slovensku je možné objaviť rozličné zaujímavé miesta, ktoré sú jedinečné svojím charakterom. Prinášame vám tipy na tury po pekných miestach.

Hrad Sklabiňa

Na okraji Turčianskej kotliny a Veľkej Fatry sa nachádza hrad Sklabiňa, ktorý je svojou rozlohou najväčším hradom v regióne Turiec a patrí aj k najväčším v rámci Žilinského kraja. Najstaršia oficiálna zmienka o hrade je z roku 1309. Po roku 1320 sa na 450 rokov stal sídlom turčianskych županov, mocenským a administratívnym centrom regiónu so župnou väznicou a miestom uloženia župného archívu. V roku 1527 sa majiteľom hradu stal šľachtický rod Révayovcov, ktorý ho vlastnil do roku 1914. Na zrúcaninách hradu sa zachovali gotické a renesančné architektonické detaily. V areáli sa už dlhší čas uskutočňujú rekonštrukčné práce. Hradným areálom vás prevedie náučná trasa s deviatimi informačnými tabuľami. V budove predhradia je prístupné menšie múzeum o dejinách hradu. V južnej bašte pri hlavnej bráne je zriadená pokladňa a lapidárium. Hrad je živou pamiatkou a jediným hradom z kategórie „zrúcanín“, kde sa žije po celý rok. Zaujímavosťou je, že v hradnom areáli môžete pozorovať stádo alpínskych hnedých kôz.

Zdroj foto: internet

Park pri Betliarskom kaštieli

Je najväčším historickým prírodno-krajinárskym parkom na Slovensku. V roku 1978 bol zapísaný do zoznamu svetových historických záhrad a tvorí rozlohou úžasných 81 ha.

Súčasťou parku nie sú iba vzácne druhy stromov, ale i vodné plochy, taktiež chodníky a historické stavby, ktoré spolu s kaštieľom tvoria jednotný celok. Park pri kaštieli bol založený v 18. storočí. Za zakladateľa parku považujeme významného záhradného architekta empírovej doby Henricha Nebbiena, ktorý podľa zachovalej mapy z urbáru z roku 1804 už našiel park v Betliari o rozlohe 14-16 ha. Časť pred kaštieľom bola upravená v pravidelnom barokovom slohu. V blízkosti budovy bol parter (priestor, z ktorého sadovník výsadbou okrasných rastlín vytvoril sadovnícky jednotný celok). V prípade betliarskeho parku sem zapadá krásna baroková výsadba zo strihaného buxusu okolo fontány v tvare štvorlístka so sochou Psyché od neznámeho francúzskeho sochára. Ďalším významným architektom v histórii kaštieľskeho parku bol Jozef Bergman, ktorý v roku 1823 navrhol a uskutočnil stavbu veľkého umelého vodopádu, najväčšieho svojho druhu v slovenských parkoch. V druhej polovici 19. storočia sa územie parku rozšírilo vo všetkých smeroch a tak dosiahol park rozlohu 81 ha. Park je osadený v strednej časti údolia betliarskeho krivého potoka. Základ parkovej výsadby tvoria domáce druhy drevín – hlavne javory, jasene, lipy, duby, hraby, buky a iné. Podobne medzi veľmi zaujímavé stavby patrí Veľký umelý vodopád s grottou. Betliarsky park je naozaj skvostom, kde nemožno prehliadnuť vzácne dreviny a objekty i vzácne stromy. V parku je možné aj nechať si vysadiť svoj strom. Park prechádzal mnohými rekonštrukciami až do podoby, ktorú sa oplatí vidieť dnes.

Zdroj foto: internet

Zdroj foto: internet

ŽIVOT

MIESIĘCZNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ADRES REDAKCJI:
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7/7, tel. +48 12 633 36 88
e-mail: zivot@tsp.org.pl, www.zivot.pl

WYDAWCA:
TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE,
ZARZĄD GŁÓWNY
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU, ÚSTREDNÝ VÝBOR
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7
tel. +48 12 632 66 04, +48 12 634 11 27
e-mail: zg@tsp.org.pl www.tsp.org.pl

Zespół: redaktor naczelny: Agáta Jendžejčíková
redaktorzy:
Milica Majeriková-Molitoris, Grażyna Falatová

Społeczne kolegium doradcze:
Łucja Kościelak, Marián Smondek,
Božena Bryjová, Mária Kačmarčíková, František Paciga,
Dominik Surma, Anna Krištofeková,
Silvia Plučinská, Ján Bašisty, Ľudomír Molitoris,
Ján a Irena Kašickí, Žofia Fifanská

Skład: Redakcja Život

Łamanie i druk: Drukarnia TSP
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7

WARUNKI PRENUMERATY:
Prenumeratę na kraj i za granicę przyjmuje
Zarząd Główny w Krakowie gotówką
lub na konto: BNP PARIBAS
27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
IBAN: PL 27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
SWIFT: PPABPLPK
z dopiskiem: Prenumerata czasopisma Život za rok...

Płacąc za prenumeratę czasopisma za pośrednictwem poczty należy doliczyć odpowiednią opłatę pocztową.

Prenumeratę czasopisma można zacząć w każdej chwili.

Prenumerata w formie elektronicznej:
portal **eprasa.pl**, **link:** http://eprasa.pl/news/život
Koszt: miesięcznie – 6,00 zł; rocznie – 72 zł

CENY PRENUMERATY 2025

DLA KÓŁ I ODDZIAŁÓW TOWARZYSTWA:
1 miesiąc: 6,00 zł, półrocznie: 36,00 zł, rocznie: 72,00 zł

INDYWIDUALNA:
krajowa, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi: 1 miesiąc **11,60 zł**, półrocznie **69,60 zł**, rocznie **139,20 zł**
zagraniczna, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi: na Słowację: **12,00 zł** – rocznie **144,00 zł**
do Europy (w tym Czechy): 21,00 zł – rocznie: **252,00 zł**
do USA i Kanady: pocztą lotniczą 22,00 zł – rocznie: **264,00 zł**

Niezamówionych tekstów, rysunków i fotografii redakcja nie zwraca i zastrzega sobie prawo skrótów oraz zmian treści nadesłanych tekstów. Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z poglądami redakcji. Za niezamówione teksty redakcja nie płaci honorariów autorskich.

Nakład 1900 egz.

PL ISSN 0514-0188

ZREALIZOWANO DZIĘKI DOTACJI MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

„PUBLIKACJA WYRAŻA JEDYNIE POGLĄDY AUTORA/ÓW I NIE MOŻE BYĆ UTOŻSAMIANA Z OFICJALNYM STANOWISKIEM MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI.”

„PUBLIKÁCIA VYJADRUJE IBA NÁZORY AUTORA/OV A NEMÔŽE BYŤ STOTOŽŇOVANÁ S OFICIÁLNYM POSTOJOM MINISTRA VNÚTRA A ADMINISTRATÍVY.”

eprasa.pl 21a119244b

Foto: AJ, MM-M

eprasa.pl 21a119244b

TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU

POLECAMY NASZE WYDAWNICTWA

Przekaż swój 1,5% na Towarzystwo Słowaków w Polsce! KRS: 0000254010

eprasa.pl 21a119244b